

JUNIJ
1989

DUHOVNO
ŽIVLJENJE

SE PREPARA EL CATECISMO PARA LA IGLESIA UNIVERSAL

La comisión encargada de preparar el catecismo para la Iglesia universal fue instituida en 1986 por el papa Juan Pablo II. La comisión se ocupa de la preparación de un catecismo que se propone ser un compendio de la fe de la Iglesia y de su enseñanza moral que sirva a los obispos y a quienes les ayuden en la preparación de los textos diocesanos y nacionales.

En su reciente reunión, la comisión examinó el tercer bosquejo de catecismo, preparado según un esquema previamente determinado. Fueron de gran ayuda para la comisión las observaciones de numerosos expertos en teología y catequesis de todo el mundo.

El catecismo tendrá tres secciones principales distribuidas así: las verdades doctrinales de la fe, utilizando el credo apostólico como esquema; los sacramentos y la vida litúrgica de la Iglesia; la vida moral y la llamada universal a la santidad.

Una introducción presentará el catecismo como una segura proclamación de fe, singularmente capaz de llenar las necesidades más profundas de la persona humana. Un epílogo sobre el Padrenuestro concluirá el catecismo, mientras está en vías de elaboración un glosario de términos.

El comité de redacción tiene ahora la responsabilidad de revisar el texto a la luz de la reciente reunión de la comisión.

Está prevista también una consulta a todos los obispos del mundo, y a las conferencias episcopales sobre el proyecto que ahora se está preparando. Dicha consulta se iniciará el 1 de noviembre de 1989 y se prolongará aproximadamente durante siete meses.

Una presentación amplia y profunda del proyecto del catecismo universal se hará en el Sínodo de Obispos de 1990.

La comisión terminará su trabajo lo antes posible y presentará al Santo Padre para su aprobación un bosquejo final, que reflejará las observaciones recibidas de los obispos del mundo.

La comisión terminará su trabajo lo antes posible y presentará al efecto de la Congregación de la Doctrina de la Fe.

El comité de redacción está formado, entre otros, por monseñor Estanislao Karlić, arzobispo de Paraná (Argentina).

Bratje, molite!

Molite za vse Slovence pobite,
da vsak izmed njih postane božji svat,
ki ga Kristus objame —

Domine suscipiat! —

v svoje rame

in posadi k Svoji mizi za gostovanje!

Jeremija Kalin (Tine Debeljak), iz Črne maše za pobite Slovence

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 56

JUNIJ 1989

V občestvu z mučenci

Lani, na praznik vseh svetnikov, se je skupina rojakov na ljubljanskih Žalah prvič javno spominjala vseh žrtev revolucije, tudi tistih, ki jim komunistična oblast ne priznava pravice do groba ter jim jemlje dobro ime še desetletja po tem, ko jim je vzela življenje.

Letos bodo, kot upajo, na istem kraju zasadili Lipo sprave. Bog daj, da bi jo smeli in da bi ta slovenska lipa rasla res v spomin in opomin. Ob njej se bodo srečavali prihodnji rodovi in razmišljali o vzrokih, smislu in posledicah revolucije, ki naj bi na Slovenskem odrešila človeka, pa je nažo zemljo le posejala z grobovi.

Kristjani pa, katerim prvi november ni le dan mrtvih, marveč pred vsem spomin na resnico o občestvu svetnikov, se bodo tedaj gotovo spominjali tudi svojih mučencev. Mi v zdomstvu, ki bi sicer morali misliti nanje vse leto, pa posvečamo temu spominu poleg novembrskega praznika tudi ves mesec junij.

Niti mažo ne dvomimo namreč, da nam je nesreča komunistične revolucije rodila plemeniti sad krščanskih mučencev. Zato nam je težko razumeti in boli nas, ko beremo izpod peresa slovenskega zgodovnika iz domovine o slovenskih mučencih ne kot o zgodovinski stvarnosti, temveč kakor o izgubljeni možnosti, takole: „...kdo ve, morda bi nam komunistična revolucija dala naše slovenske Štefane,

Lovrence in Sebastjane... morda bi nam kdo od naših mučencev, ki bi umirajoč molil za svoje ubijalce, izprosil spreobrnjenje kakšnega slovenskega Savla..."

Če rojak, duhovnik, ki je revolucijo doživljal, ne ve, da je komunistično nasilje naletelo v našem ljudstvu najprej na mučence in šele kasneje na samoobrambo, je to verjeto prej naša kot njegova krivda. Če ne ve, da je med revolucijo in po njej brez števila njegovih rojakov umiralo z molitvijo in besedami odpuščanja na ustih in to tudi v slovenskih koncentracijskih taboriščih in celo v množičnih grobovih, ki jih skriva naša zemlja od junija 1945, si moramo izpraševati vest predvsem mi, ki živimo v svobodi in smo bili obvarovani morda prav zato, da bi ohranili pravičen spomin na rad slovenskih mučencev.

Naštevati primere mučeništva v spominskem članku bi pomenilo skrajšati nepregledno vrsto na nekaj imen. Napísane so knjige in dokumenti in v spominu družin so še živi liki očetov in mater, stricev in tet, bratov in sester, duhovnikov in laikov, ki so bili umorjeni na Slovenskem zaradi svojega krščanstva.

Očitajo nam, da le tarnamo nad svojo usodo, kar ni res. Lahko pa nam bi očitali, da premalo storimo za ohranitev spomina na junštvo mučencev, da ne prebiramo dovolj vztrajno našim otrokom poglavij o njihovi plemeniti žrtvi, da ne širimo dokumentov, kjer so ti dogodki opisani. Če naši otroci ne vedo, da so potomci ali sorodniki mučencev, nismo opravili svoje dolžnosti, in če v domovini celo vernim rojakom ni znano, da je revolucija rodila med našim ljudstvom resnične mučence, je znak, da smo mlačni in brezbrizni ob nalogi, ki nam je bila zaupana.

Rojakom, znancem, sorodnikom, ki so sprejeli trpljenje in smrt iz zvestobe do Boga, pa bi se morali tudi priporočati. Prositi bi jih morali, naj s svojo žrtvijo izprosiyo spreobrnjenje našemu narodu, vsem rojakom milost kezanja in odpuščanja, nam pa še posebej vztrajnosti in zvestobe.

V družinah naj bi se s ponosom in s hvaležnostjo pogovarjali o junakih, ki so izšli iz njihovega rodu. Mnogi med njimi so si zaslužili venec mučeništva. Dekler pa Cerkev ne prizna javno njih žrtve, kar lahko traja desetletja, mora zaupanje vanje živeti med nami iz roda v rod, v zavesti, da s smrtjo ni konec ljubezni in da živimo z mučenci v skrivnostnem občestvu, ki nam nalaga odgovornost, medtem ko nas krepi.

Če bomo resnično živeli v tesnem občestvu z mučenci, se ne bo zgodilo, da bi med nami mladi rod zdrnil v uživaško mlačnost družbe, ki ne priznava vrednot. In ko bodo dobremisleči rojaki v domovini

spoznali resničnost slovenskih mučencev, z imeni in dogodki kot so se v resnici dogajali, gotovo ne bodo mogli več verjeti strašni kleveti, ki jo je, že dolgo tega, rodila bogokletna miselnost, pa jo ponovno beremo v knjigi, ki jo je napisal pobožen mož, in sicer, da so med revolucijo kristjani streljali partizane „v imenu Kristusovih ran.“

Ta kleveta, kateri očitvidno verjamejo tudi nekateri verniki, je mogla zrasti v revolucionarnem obdobju le v glavi nekoga, ki ni veroval in ki mu je bilo krščanstvo tuje. Človeka te vrste pa je bilo tedaj lažje najti v kakem partijskem odseku za propagando kot pa med fanti, ki so bili ob vseh človeških slabostih v veliki večini verni katoličani in bi se zato tudi posamičnim primerom takega izražanja gotovo uprli. A takih primerov enostavno ni bilo, kot lahko priča katerikoli od redkih preživelih domobrancev. Sicer pa je bila laž vedno priznana, upoštevana in priporočana sredstvo med Leninovimi učenci. Če ji danes še kdo verjame, je zato, ker se mi, preživeli pričevalci, še vedno premalo trudimo, da bi osvetlili tisti del zgodovinske resnice, ki je v domovini ne poznajo.

Res, na temeljih preteklosti moramo gledati z zaupanjem v čas, ki prihaja. Stopati pa moramo naprej v občestvu z vsemi živimi in rajnimi rojaki dobre volje, predvsem še s tistimi, ki so s svojo zvestobo Kristusu postali vredni mučeniške krone. Oni so edino utemeljeno upanje za slovenstva boljše prihodnost. Marko Kremžar

Stanko Janežič

Vračanje

1

Vsako noč
se vračamo.
K sebi.
V tisti čas
groze
in dopolnjenja.

Ves Rog
zaživi.

In Tcharje.

Hrastnik.

Zemlja.
se vzmaje,
naraste
kot krušno testo
in zadehti
po krvi.

2

Peterostop.
Srh
v korakih.
Rezanje žice
vse globlje
v zapestje.

Drhtenje.

„Srce je žalostno, močno je ranjeno...“ (Jože Beranek)

Srce
več ne sluti.
Ve.

Slap luči
preblisne
temo.
Rafal
brzostrelk.
Kriki.
Zmanjka
nam tal
pod nogami.

Družno
povezani
padamo
v brezno.

4

Novi rafali.

Bobnenje.
Ples
zemlje
in kamenja.
Vse bolj
nas pritiska
k tlom.
Zdaj smo
en sam
bratski objem.

7

Sedimo
na mesecu
in na zvezdah
in se vozimo
po vesolju.

Obstali smo.
Tu
je naše pogorje.
Kraj
naše smrti
in novega rojstva.
Tu
bomo obhajali
sedmino
in svatbo.

9

Nočete
srečanja?
Vi, iz drugega tabora?

In vendar
ste tu.
Vsi brez izjeme.
Lahko molčimo.
Molk
je zdravilo.
Toda ne vedno.

Mi moramo
spregovoriti.

13

Živimo
novo življenje,
vendar
smo med vami,
z vsem narodom
zraščeni
v eno drevo.

Poznamo
smrti
in rojstva,

zime,
pomladi,

vse krize,
zablode,

vsa upanja
in hrepenenja.

15

Mi smo znanilci
nove
prihodnosti —

brez sovraštva,
morijske
in grobne
zavrženosti.

— — —

Sezidajmo
most
čez prepade!

Postavimo
temelje
za tisočletja!
Sebi
in narodu
in človeštvu.

Prihodnost

11

Le vkup,
uboga gmajna!

Vsi tlačeni,
zavrženi,
razžaljeni.

S temi svojimi pestmi,
s to svojo kmečko dušo
bomo izkopali
iz grobišč
vrednote
naših dedov

in jih postavili
na nezrušljiv
oltar.

12

Prižgali bomo kres,
sklenili krog
in zaplesali
in zapeli
naši deci

pešem
o pravici,
o svobodi,
o davninski sreči
in o svetlih dneh
prihodnosti.

(Iz pesniške zbirke **Puntarji**, Mohor-
jeva družba, Celovec 1988)

Zakaj nisem bil partizan?

Rojen sem bil v Bizoviku, fara pa smo bili Sv. Peter v Ljubljani. Vas je bila delavsko-kmetiška, na katero je imelo mesto velik vpliv. Ob revoluciji sem bil dijak srednje šole v Ljubljani.

Še pred osnovno šolo sem bil ministrant v domači cerkvi, potem tudi član Frančiškovih križarjev v Ljubljani, mladeč v prosvetnem domu. Ustanovili smo tudi vaški mladinski oder. Bil sem pri cerkvenem zboru. Ker pa nisem bil „dovolj zglednega življenja“ in ne med najboljšimi dijaki, nisem bil sprejet v dijaško KA, kot moj brat in prijatelj.

Ta ločitev od „boljših“ me je zadela kot otroka ter me v nekem oziru celo tedaj oddaljila od brata in prijateljev.

Prav ob tem pa se je začela pojavljati propaganda za OF, ki je bila močno podprta tako v šoli kot v vasi, posebno od delavcev papirnice Vevče.

Osebnost me je privlačila, kot večinoma dijakov, v trdnem prepričanju, da gre proti okupatorju.

V šoli sem bil v skupini, ki je organizirala za 1. december 41. leta proslavitev državnega praznika. Določili smo petminutni molk stojé v razredih. To uro smo imeli pri nas ravno italijanščino, katero je poučeval profesor — fašist.

Naslednji dan je bila šola zaprta in dijaki razgnani.

Popoldne so me fašisti iskali na domu. Dobro, da sem prišel šele pod večer.

Ker je bila huda zima, me ni vleklo v gozd. Skrival sem se na sosedovem skednju, s trdnim sklepom: Ko bo skopnel sneg, grem v partizane.

V vasi sem našel novega prijatelja Marjana, katerega starejša brata sta bila člana „Društva prijateljev Sovjetske zveze — Zaranja“. Ta me je za nedeljo 1. maja povabil na Orlje, kjer so delavci slavili „Dan dela“. Tam me je prestregel Maks Galetič, starejši fant iz vasi, „predsednik izvršnega odbora ljudske zaščite OF za vzhodno predmestje Ljubljane“. Poklical me je iz gostilniške veže na jaso pred kapelico in dejal:

„Saj ti si ‘fejst’ fant, le škoda, da si v taki farški družbi.“

Tisto „farški“ me je zbadlo. Nikoli nisem prenesel te psovke za duhovnike, do katerih sem čutil in čutim posebno spoštovanje.

„Praktično si obkoljen od ljudskih sovražnikov,“ je silil v mé.

„Mežnarjevi, Goščevi, Trnavčevi. Pa tvoj oče in brat nista nič boljše. Ti moraš k partizanom! To so junaki, ki se bore za pravičje delovnega ljudstva. Ti kot študent bi lahko veliko koristil in dobro bi ti bilo.“

Če bi me vabil v partizane proti okupatorju, bi me pridobil. Tisto o „ljudskih sovražnikih“ pa se mi

je zdelo bedasto in niti prav razumel nisem. Vžgalo mi je neki odpor, da sem mu ugovarjal:

„Edini sovražnik našega ljudstva je okupator, proti kateremu se bore partizani. Vsi smo proti okupatorju! Tudi te družine, ki si jih imenoval, tudi moj oče in moj brat! Bolje jih poznam kot ti!“

„No no, le počasi. Ti si še mlad in vsega tega na razumeš!“

„Veš kaj,“ je hitel, „pridi jutri po peti uri popoldne k meni na dom, pa ti bom vse pojasnil. Pri di za gotovo, zvečer boš že lahko partizan! Prideš, kajne! — Če te ne bo, veš, da si tudi ti na črni listi,“ mi je zagrozil in se urno zasukal v gostilno.

Stal sem, kot bi me polil s svin-
cem.

Ozrl sem se okoli in nikogar nisem imel, le Mati božja v kapelici je stala za menoj.

Udrl sem v gozd in tekel domov, kot bi hotel prehiteti Maksovo grožnjo. Nikomur nisem povedal.

Tisto noč nisem spal. Čutil sem, kot da bi name legala vsa teža odgovornosti za življenja sosedov, za očeta in brata.

„Pa kaj ima ta pri vsej stvari? Kdo mu je dal oblast, da si lasti sodbe nad vsemi? O delavnem ljudstvu mi je trobezljal; nikoli ga še nisem videl delati. Mati, zgarana, ga hrani, on pa pohajkuje po vasi. In da se partizani borijo za pravice delavnega ljudstva. Moj oče in brat sta tudi de-

„Tiha luna jasno sije, duh moj misli
na svoj dom...“ (Jože Beranek)

lavno ljudstvo! Ja, kdo pa se potem bori proti okupatorju?“

Vse mogoče se mi je pletlo po glavi in mi meglilo podobo o partizanih. Tisto noč sem spet molil kakor pred matematično šolsko nalogo.

Naslednji dan sem šel že zgodaj k mojemu starejšemu prijatelju, vaškemu brivcu Janezu, kateri je dobro poznal situacijo in znal svetovati. Zaupal sem mu ves dogodek na Orljah in ga prosil za nasvet ob sestanku. Prepričljivo mi je razkril masko OF, vendar ni bil odločen, da bi se protivil, če bi me Maks silil v partizane.

„Je z vragom in zmožen vsega!“

Nekaj pred peto popoldne pa je prišla iz Ljubljane Janezova sestra in z grozo povedala, da so našli na polju, ob glavni cesti v kupu gnojja mrtvo vaško dekle Ivanko.

Pustil sem prijatelja in tekel na polje. Ob kupu je bilo že nekaj vaščanov, ki so prihajali iz mesta in nemo strmeli v voščeno beli obraz in velike odprte oči, ki so obsojale iz črnega gnója.

Misel na Maksa me je stresla.

Gruča na polju se je večala. Že priletni možakar, ki se je ustavil s kolesom, je polglasno vzdihnil:

„Bog se nas usmili! Kam smo prišli! To tukaj, — tam ob fužinskem gradu pa so Italijani ravno kar ustrelili Maksa Galetija. Pri njem so našli Poročevalca.“

Skočil sem, kot da bi me zbolel z nožem.

„Koga, pravite, da so Italijani ustrelili?“ Nisem verjel ušesom.

„I, Maksa, tistega od prodajalke v špeceriji.“

Pognal sem se na kolo in odbrzel do Janeza. „Pravijo, da ni Boga,“ je kimal z glavo. „Ivanka je bila Maksova zadnja osebna eksekucija.“

Tisti ponedeljek sem namesto v gozdu pri partizanih spal doma.

— — —
Ker pa je Maks pustil „črno listo“ in naslednike, so partizani čez štirinajst dni ugrabili Mežnarjevega učiteljščnika Pavčiča, Trnavčevega Francija, Cankarja in Jakoševe ter jih po groznem

Okno v vetrinjski cerkvi.

mučenju žive zasuli v Poliških gozdovih.

Ta dan, 17. maja 1942, se ne nacionalna ilegala zbirala v gozdu nad vasjo. Ko mi je prijatelj to zaupal, sem šel k njim. Pa niso grozili, ne sosedom ne mojemu četetu ne bratu.

Tekel sem domov, odkopal zarjavelo puško in se jim pridružil.

Dolga in težka je bila pot skozi ilegalo, potem v vaše straže, udarni domobranski bataljon, Vetrinje in Teharje — za zadnji domobranski juriš.

„Pa pravijo, da ni Boga!“

Ivan Korošec

Snidenje

Od osmih otrok jih je pet prišlo na materino slavlje: na 89-letnico življenja. Manjkala je hči, poročena v Angliji, en sin, ki ni mogel priti iz Nemčije, ter najstarejši sin Peter, ki živi kot begunec v Južni Ameriki — v Argentini. Vsi so bili neizmerno srečni ob materi, ki je dočakala ta visoka leta in jih je imela vse skupaj kot piščeta okrog sebe, odkar so izgubili v tisti grozni noči očeta. Ni razmišljala, kako jih bo preživela, kako vzgojila. Ni bilo časa to misliti v tistih dneh, ko se je podiral svet. Še zavedla se ni, že je tudi najstarejši. Peter, oprtal nahrbtnik na ramena in odšel z ostalimi vaščani na pot: v begunstvo. Groznje so ga prisilile do tega. Sedem otrok je ostalo pri njej, sedem nedoraslih, sedem nepreskrbljenih...

Toliko revnih, trpljenja in strahu polnih let je šlo mimo. Otroci so se dvignili, zrasli in se preskrbeli. Danes so spet zbrani: praznujejo in se veselijo!

„Vedno sem si želela videti še Petra, preden vas zapustim. Pa je morje preširoko, da bi mogla do njega. Moje srce pa tako šibko bije in se bojim, da bo kar kmalu zastalo,“ jim je govorila pri slavlju. „Ne veste, koliko je Peter storil dobrega za vse nas, ko ste bili vi še majhni. Tam v Argentini si je pritrgoval, da nam je od svojih žuljev lahko pripravljaj pečiljke, s katerimi smo pre-

živeli prva povojna leta. Tedaj se ni nič dobilo, ali pa so pograbil vse le zmagovalci. Za nas ni bilo nobene pomoči. Očeta nam niso le ubili, ampak še dobrega imena mu niso privoščili. Sovražstvo je gorelo med ljudmi, dobrega soseda pa ni bilo nikjer.“

Tedaj so se otroci na tistem pomenili: na obletno slavlje, na 90-letnico, mora priti tudi Peter. Zasluži si, da ga mi povabimo. Tudi mati so vredni, da jim izpolnimo to malo željo.

Prišlo je drugo poletje: Njive so valovile pod težkim klasjem, ki je prinašalo kruh. Travniki so cveteli in bližal se je čas košnje. Vsi bratje in sestre, vse se je pripravljalo na zopetno veselo snidenje. Le mati, ki je svoja zadnja leta preživljala pri eni od hčera, ni nič slutila, kako presenečenje ji pripravljajo.

„Mati, za vaš praznik vam bomo pa kupili novo obleko,“ ji je dejala neko jutro hči, želeč jo odpeljati v trgovino, kjer bi si pomerila kaj novega. Temu se je mati sicer upirala, češ zanj je vse dobro za te dni, ki jih bo še živel. Ampak devet desetletij tudi nekaj velja in morala se je končno vdati.

Šele nekaj dni pred slavljem, ko je Peter že prišel do svojega brata v Nemčiji, so materi počasi in po ovinkih izdali, da bo letos praznovalo z njo vseh osem in še nekaj vnukov. Seveda, tega ubogo materino srce ni moglo verjeti. Zanj bi to bil pravi čudež. Čudež za skromno in zgarano ma-

„Tam na vrtni gredi raste rožmarin...“ (Jože Beranek)

ter, ki pač nikdar ni pričakovala, da bi njena želja kdaj mogla postati resnica.

Vseh osem sinov in hčera se je podalo v tistem prelepem junijskem dopoldnevu skupaj z materjo poklonit očetu. Že pred leti so ga po tolikem materinem prizadevanju le dovolili prekopati. Izmed korenin orjaške bukve so ga smeli slednjič izpopati, porabiti kosti in koščice ter ga prenesti na pokopališče. Blizu glavnih vrat ob zidu so mu odkazali njegovo domovanje...

Zdaj so ga obkolili, nekdanja

drobna piščeta: sredi med njimi je bil v ozkem grobu on, njihov oče, ki so ga odvedli v tisti noči na „kratko zaslišanje“. Ni se več vrnil med nje, da bi jim bil skrbel za kruhek. Med njimi je stala drobna žena, izsušena od solza, garanja, let in skrbi, njihova mati, ki so se je najbolj spominjali le v njenih nenehnih solzah in žalostnih vzdihih. Črna naglavna ruta je bila od tedaj njen grenki spremljevalec.

V tem lepem dnevu stojijo vsi zbrani ob njem, ob očetu, ki jim ni usmerjal korakov življenja, niti jim osrečeval mladosti. Kljub temu so ostali dobri: poslušali so glas matere: „Ljubi moji, pozabite na krivice! Bogu prepustite njih plačilo!“ To je bil klic njene srca, ki ni poznalo maščevanja.

Zdaj moli vdano Bogu zahvalo, da je dočakala svoje 90-letno življenje. Ta svetli dan, ki ga občuti najbolj ob moževem grobu. Tako zelo bi ga želela imeti živega ob sebi. Otroci ji vsi v en glas odgovarjajo. Pobožna je njihova molitev: Bog sam je med njimi in jim vidi v srce.

Tedaj so prihajali glasni ljudje s sredine pokopališča sem. Nekoga so pokopali med cipresami, kjer je bilo mesto le za izbrance.

Eden iz zadnje gruče, Matija, je obstal ob grobu, kjer so tedaj končali moliti. Ni mogel naprej. Presenečen je pridržal korak. Z očmi je šel z obraza do obraza, dokler se ni ustavil na Petrovem, ki je bil od vseh najbolj očetov.

JAPONSKO JUTRO

(V zlogih 5, 7, 5, 7, 7)

Še ena zvezda
se sveti na jamboru
nébesa: za Noč,
ki hoče končno domov,
bleda od nizanja ur.

Vladimir Kos

Ko je že vse odšlo mimo, je omahujoče pristopil.

Tudi Peter se mu je primaknil, ker ga je spoznal.

„Si ti Peter?“ ga je pobaral.

„Ti veš, da sem! In ti si Matija, ki...“

„Nič več mi ne reči!“ ga je Matija brž prekinil. „Vsi vaši in tudi ti mislite, da sem ga jaz...“ je namignil na v grobu ležečega.

„Ti veš, kako je bilo!“ je poudaril Peter. „Bil si zraven!“

„Jaz ga nisem... Krivega smo pravkar pokopali!“ se je branil Matija.

„Kaj si pa ti storil?“ ga je Peter dregnul čez čas. Za hip je ostrmel, Matija pa je povesil oči.

„Zakopal si ga med bukvine korenine,“ je Peter nadaljeval. „A preslabo si ga skril. Vse nam je znano!“

Matija je še vedno buljil v tla. Ni našel besede v odgovor.

Stala sta drug proti drugemu: tožnik in obtoženec.

Čez čas pa je Peter izjavil: „Bog mi je priča, da ti vsi odpuščamo. Jaz, mati in vsa družina! — Stori, da ti bo odpustil še Bog! Pa hvala za tvoje grožnje,

ki so me pognale v svet! Toliko let in jih nisem pozabil.“

Krepko je segel po Matijeви desnici in se rahlo nasmehnil. Matijevo lice pa je ostalo negibno in mrzlo.

Kakor obsojen se je pognal brez besede skozi vrata na cesto. Čez čas se je ustavil in ozrl, kakor da je našel besedo, ki mu je ob stisku rok nepričakovano obtičala v grlu.

Peter je pristopil k materi, jo objel in tesno stisnil v naročje. Z dlanjo jo je pobožal čez lica, da bi ji otrl solze, ki so ji drle iz oči.

„Mati, nič več solza! Vse je opravljeno!“

Prijel jo je za roko ter jo vodil kot drobno šolarko proč od kraja zakopane nekdanje sreče...

Jože Krivec

Molitev v našem vsakdanjem življenju

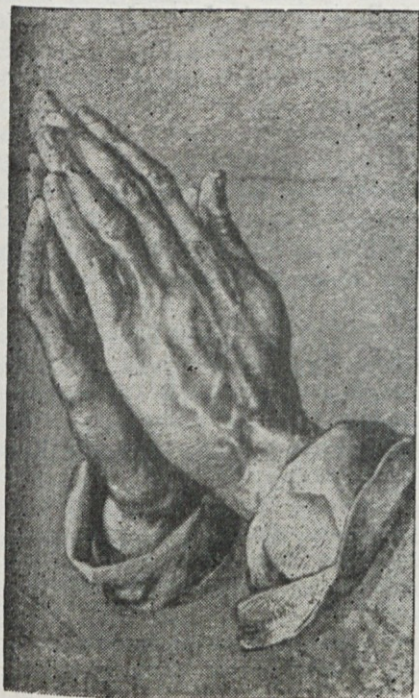
Pastirsko pismo slovenskih škofov
za postni čas 1989 (2. del)

Dragi bratje in sestre!

V prejšnji številki smo z vami premišljali o potrebnosti molitve v našem krščanskem življenju. Danes bi vam radi odgovorili na vprašanje, kako in kdaj naj molimo. Našteli bomo nekaj oblik molitve, ki niso težke niti dolge in bomo zanje kljub pomanjka-

nju časa našli prostor v našem vsakdanjem življenju.

Očenaš. Od vseh molitev ima posebno vrednost Gospodova molitev očenaš, ker nam jo je zapustil Kristus sam. Ker jo velikokrat ponavljamo, je nevarnost, da jo molimo le z ustnicami, duh in srce pa nista zraven. Vedno znova si moramo prizadevati, da pri Gospodovi molitvi ne bi bili raztreseni in da nam besede res nekaj pomenijo in povedo. Očenaš je tudi najboljši zgled, za kaj in kako naj Boga v molitvi prosimo. Prav bi bilo, da bi bil očenaš sestavni del vsake skupne in osebne molitve.

Jutranja molitev. Slovenski pregovor pravi: „Rana ura, zlata ura.“ Drug naš pregovor svetuje: „Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo.“ Navadno ne vstajamo vsi hkrati in od doma odhajamo ob različnem času. Zaradi tega v mnogih družinah ni mogoče misliti na skupno jutranjo molitev. Včasih smo skoraj vsi znali molitve: Tebe ljubim Stvarnik moj, O Gospa moja o Mati moja in druge, s katerimi smo začenjali dan. Če ni mogoče vsem zjutraj moliti skupaj, molimo sami, ali naj molita skupaj z otroki stara mama in oče, molita lahko sošolca, ki gresta po isti

MOLITVENI NAMEN ZA JUNIJ

Splošni: Da bi ljubezen Kristusovega srca utrjevala v veri naše družine.

Slovenski: Da bi v naših družinah vladala ljubezen zlasti do starejših in bi takó pričevala o živi veri.

poti v šolo, ali delavec, ki zgodaj lovi avtobus, s katerim se pelje na delo. Ob molitvah, ki jih poznamo od otroških let, naj privrejo iz srca tudi osebne molitve, saj je molitev pogovor z Bogom. Kadar morate očetje in matere zgodaj na delo, ko vaši otroci še spijo, molite zanje in jih pokrižajte, da jih bo v urah vaše odsotnosti spremljal božji blagoslov.

Angelovo češčenje. Trikratna molitev Angel Gospodov zjutraj, opoldne in zvečer skupaj z Marijo, Jezusovo in našo materjo, nas spominja na začetek našega odrešenja. Molitev angelovega češčenja nas spodbuja, da tudi mi kakor Marija pozorno sprejemamo božjo voljo in jo uresničujemo v vsakdanjih opravilih. Nekoč se je ob opoldanskem zvonjenju marsikje vse delo za nekaj trenutkov ustavilo in se je oglasila skupna molitev Angel Gospodov. Bog je prihajal k človeku in človek k Bogu. Kakor je Marija sprejela božje povabilo, tako ga mora sprejeti vsak človek v svojih življenjskih okoliščinah in odločitvah. Molitev angelovega češčenja je zelo življenjska. Molimo jo lahko kjer koli, sami ali skupaj z drugimi. Ob njej naj bi začutili, kako Bog človeka ceni, saj je postal nam enak v vsem, razen v grehu. Hkrati naj bi se ob angelovem češčenju naučili drug drugega spoštovati in ljubiti, saj nas povezuje božja ljubezen.

Molitve pred jedjo in po jedi.

Tudi glede skupne molitve pred jedjo in po njej so težave. Vsak zase prihajate iz šole in iz službe, polni ste skrbi, da pogosto niti ne pomislite na molitev. Obstajajo različni vzroki, da se molitev pred jedjo in po jedi opušča, glavni vzrok pa je gotovo premajhna zavest, da so hrana, zasluzek, stanovanje in vse drugo božji darovi. Ob njih se ne smemo vesti kot nehvaležni otroci, ki se svojim staršem ne znajo zahvaliti za njihovo skrb in ljubezen. Bog je blagoslavljal naše delo na polju in v vinogradu, v tovarni in šoli, v pisarni in kuhinji. S to hvaležno zavestjo nas uživanje hrane še tesneje poveže med seboj in nas hkrati spomni na duhovno hrano, ki ne mine, povrh nam pa še odpira oči, srce in roke za potrebe tistih, ki vsega tega nimajo. Preproste molitve pred jedjo in po njej: Oče naš, Blagoslovi, Gospod, nas in te svoje darove, Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu, Zahvalimo se ti, Gospod, za vse prejete dobrote... so govorica posameznikov in družine, ki se zaveda svoje odvisnosti od Boga in se mu zahvaljuje

za dobrote. Če delavno okolje ni naklonjeno skupni molitvi, se vsaj pokrižajmo in v duhu izrazimo hvaležnost največjemu Dobrotniku našega življenja.

Večerna molitev. Če družina ni zbrana zjutraj ali opoldne, je več priložnosti za skupno molitev zvečer. Tudi če smo zvečer sami, ne opuščajmo večerne molitve in vključimo vanjo vse, ki so z nami povezani. Večerna molitev, naj jo molimo sami ali skupaj, nas pomirja, povezuje, dvigne pred Boga naše delo in skrbi, nas okrepi in pripravi na delo naslednjega dne. Skupen pogovor z Bogom družino povezuje. Potrjeno je dejstvo, da družina, ki skupaj moli, ostane skupaj. Zaprimo za nekaj trenutkov televizor, žrtvujmo tudi kakšno zanimivo oddajo za osebni pogovor z Bogom in med seboj. Večerno molitev lahko molimo po obrazcu O Jezus blagoslovi me, ki ga znamo iz otroških let, ali ob odlomku iz Svetega pisma. Na koncu pa naj bo zmeraj izpraševanje vesti in kesanje, ko se zavemo svoje človeške revščine in prosimo Boga, da bi nam odpustil. Kesanje mora biti nujno najvažnejši del večerne molitve. Ko rečemo Bogu, da nam je resnično žal, da smo ga žalili, nas to nadnaravno kesanje poveže spet z Bogom, če bi tudi težko grešiti tisti dan.

Rožni venec. Poglobljeni sodobni kristjani ponovno odkrivajo lepoto molitve rožnega venca. Nič jih ne moti njegova dolžina in

tudi ne ponavljanje istih besed. Rožni venec je izredno lepa šola krščanskega življenja, saj nas uči, kako velike reči je Bog storil za nas s svojim delom odrešenja. Rožni venec temelji na Svetem pismu. Ponavljanje očenaša in zdravarije in premišljevanje Jezusovega učlovečenja, trpljenja in poveličanja krepí našo navezanost na Boga, Jezusa Kristusa, Marijo in Cerkev. Ob jagodah, ki drsijo med prsti, mislimo na dneve in ure našega življenja, ki je bilo tudi polno veselja, trpljenja in pomirjenja. Če ne zmoremo vsak dan celotnega dela rožnega venca, zmolimo vsaj eno desetko.

Molitve ob različnih srečanjih. Danes se tudi v Cerkvi in njenih oblikah življenja in dela vedno pogosteje zbiramo. Pri teh srečanjih in sestankih nas povezuje iskrena in premišljena človeška beseda, vendar še bolj božja beseda, ob kateri se naš pogovor navdihuje. Tudi tukaj naj ima svoj prostor molitev: npr. odlomek iz Svetega pisma, izbran prav za določeno priložnost, pesem, ki nas primerno razpoloži in uvede v delo, kratko bogoslužje, ki pravilno usmerja naše človeško iskanje.

Molitvene skupine. Zadnje čase z veseljem opažamo po nekaterih župnijah rast molitvenih skupin: verniki se zbirajo sami ali skupaj z duhovnikom k molitvi rožnega venca, k premišljevanju božje besede, k molitvenemu bogoslužju ali k drugim oblikam molitve v krogu družin ali v krogu nekega

duhovnega gibanja. Kadar se te skupine zbirajo k molitvi javno, z vednostjo župnika, iz notranje potrebe kot udje Cerkve z namenom, da poglobljajo notranje življenje ter ne razdirajo in delijo župnijskega občestva, so lahko duhovni vir za Cerkev in za našo družbo.

Molitev ob posebnih priložnostih. Ob mnogih osebnih in družbenih pretresih in krizah, ki smo jim nenehno priče, se v marsikom zbudi občutek nemoči. Do takega občutka prihajajo še predvsem ostareli, bolniki in invalidi vseh vrst, ki si govorijo: „Ne morem nič, le slaboten človek sem, brez vpliva in odpisan v družbi.“ Kdor ima vero in zaupa v moč molitve, ni nikoli nepomemben član človeške družine. V še tako slabotnem „deluje Kristusova moč“ (2 Kor 12, 9). Z molitvijo spreminjamo sebe in okolje okrog sebe, kar je pogoj za preobrazbo družbe. Po molitvi rastejo v nas in med nami pravičnost, mir, razumevanje in odpuščanje.

V Cerkvi vstajajo vedno nove potrebe in zahteve: ponovna evangelizacija, soodgovornost vseh za rast Cerkve, zdravo oblikovanje družine, duhovniški in redovniški poklici, krščansko gledanje na odnos do sveta in še mnoga druga pomembna vprašanja. Teh in mnogih drugih nalog, ki presegajo naše moči, se lahko lotimo z veliko ljubeznijo in z zaupanjem v Boga le, če ga v molitvi prosimo za moč in razsvetljenje.

Dragi bratje in sestre! Spre-

MOLITEV ŠPORTNIKA, KI JE PRI ŠTIRINDEVAJSETIH LETIH POSTAL PARALITIČEN

Prosil sem Boga telesne moči, da bi lahko uresničeval velike načrte, a On je dopustil, da sem oslabele, zato da bi se ohranil ponižnega.

Prosil sem Boga za zdravje, da da bi lahko izvršil velika dejanja, On pa mi je poslal bolezen, da bi ga bolje razumel.

Prosil sem Boga bogastva, da bi lahko imel vsega na voljo, a On me je pustil revnega, da ne bi bil sebičen.

Prosil sem Boga velikih zmoglosti, da bi me zaradi njih drugi ljudje potrebovali, On pa me je ponižal, da bi jaz Njega potreboval.

Gospod, ničesar nisem prejel, za kar sem Te prosil, a dal si mi vse, česar sem potreboval.

Zahvaljen bodi, Gospod!

Ni človeka na svetu, ki bi imel več kakor jaz.

govorili smo vam o potrebnosti molitve in o nekaterih oblikah molitve v našem krščanskem življenju. Kakor je Jezus apostolu Petru rekel, naj odrine na globoko (prim. Lk 5, 4), pravi podobno vsakomur izmed nas. Z redno in dobro molitvijo bomo resnično odrinili na globoko in ostali tudi v prihodnosti povezani z Bogom in med seboj.

Bog naj vas blagoslovi in ostane vedno z vami!

Vaši škofje

Samogovor

Kako je naša hiša čudno nova,
ne rečem — lepa je, a z njo
ne morem na pogovor.

Odtod

moj

samogovor.

Kje krušna peč je? Kje sij stare strehe?
Kje vrt je moj, kjer v senci jablane
z očetom trla sva orehe?

Kaj morem, če diši mi rjava prst
kot staro vino? Odkod zelena sila
vleče me na mah?

Zakaj mi stari kolovoz
tako je drag?

Po njem korak je moj
bil fantovski in čvrst.

Morda me moja mati
pod srcem je nosila,
ko z brašnom v jerbasu hodila
je h koscem v senožet?

Morda me polju je rodila,
povila v razor me, med cvet,
ko šla je repo plet
tja v bližnje Blate?

Odkod le ta poziv
od starih naših njiv,
ki vabi v svate?

Tja ptičev spev me vabi čist.
Tam bukve me in hrasta list opaja.
Skoz hosto vidim Barje, tam počez
še hodi k Materi na goro
srebrna vrsta brez.

Jože Cukale

Molitev za domovino

Ob skupnem romanju ljubljanske nadkofije na Sveto goro pri Gorici je ljubljanski nadkof in metropolit dr. Alojzij Šuštar v imenu slovenskih škofov izrekel naslednji poziv k molitvi za domovino, za mir, medsebojno spoštovanje in razumevanje med ljudmi:

V tej teži in odločilni uri za naš slovenski narod in za vso našo ožjo in širšo domovino na današnjem romanju ljubljanske nadškofije na Sveto Goro ob praznovanju 450-letnice božje poti s posebnim zaupanjem prosimo Marijine pomoči in njenega varstva. V duhu povezani s Slovenci doma, v zamejstvu in po svetu se v imenu slovenskih škofov obračam na vse verne ljudi in vse, ki jim je mar usoda našega naroda in vseh drugih narodov in narodnosti v Jugoslaviji, da se še bolj združimo v molitvi za domovino in za vse ljudi brez izjeme, ki živijo na naši zemlji. V veri, da je Bog gospodar človeške zgodovine in da je Jezus Kristus pot, resnica in življenje za vse ljudi, vas škofje vabimo in prosimo, da še več in še bolj goreče osebno in skupno, zasebno in javno molimo za mir, za medsebojno spoštovanje in razumevanje, za svobodo in enakopravnost, za pravičnost, dobroto in ljubezen. V iskrenem prizadevanju moramo steriti vse, da se ublažijo huda nasprotja, da premagamo medsebojna sovraštva

in v dobrohotnosti pomagamo drug drugemu. Ko gospodarski in politični položaj in nevarnost vedno hujših napetosti, medsebojnega obtoževanja, nasilja in različnega obračunavanja ter strah pred prihodnostjo postajajo iz dneva v dan hujši, se moramo verni kristjani zavedati svoje posebne odgovornosti. Pokažimo jo v zaupanju v Boga, v molitvi, v poudarjanju etičnih vrednot, pa tudi v zaupanju v lastne moči, v poštenost in pravičnost pametnih ljudi. Iskreno podpiramo vse tiste, ki se v tem duhu zavzemajo za človeka, ne glede na versko prepričanje, narodno pripadnost in socialni položaj, posebno pa za tistega, ki kakor koli trpi in se mu godi krivica. Strpnost, odkrit dialog in skupno iskanje poti v poštenosti in resnem delu je edina možnost za izhod iz težkega položaja.

In mi, bratje in sestre, zaupamo v božjo pomoč, po Marijini priprošnji, ki je božja in naša Mati.

Slovenija

Moja dežela

Veselje in žalost, upanja in skrbi v Cerkvi na Slovenskem

Naše upanje je „živa“ Cerkev

VESELJE nad tem, da smo doživljali in doživljamo v Cerkvi na Slovenskem večjo razgibanost. Razni dogodki so to pokazali, med drugimi papežev obisk v Krki na Koroškem, srečanje bolnikov na Brezjah, srečanje mladih v Stični, don Boskovo leto in marsikatero drugo srečanje, teološki tečaji na raznih krajih, postne konference, v Ljubljani, tudi pastoralni občni zbor ljubljanske nadškofije. Dogajanje okrog božiča, različna ekumenska srečanja, molitveno srečanje v Parizu ob novem letu, molitvena srečanja doma, zlasti v Ljubljani pri frančiškanih, cerkvene slovesnosti — vse to nas navdaja z veseljem.

ŽALOST pa je nad tem, da je najbrž pri vsem tem še preveč zunanosti, da gremo premalo v globino in da se pokaže premalo sadov v življenju.

UPANJE je „živa“ Cerkev: duhovniki, bogoslovci, redovniki, redovnice in verniki laiki. Še je na slovenski zemlji živa in ne le izumirajoča Cerkev. To ni nobena samohvala, temveč zavest, da hočemo v resni zavzetosti in odgovornosti živeti in preživeti tudi hude in težke čase.

SKRB pa je številčno upadanje vernih, zlasti med mladimi, verska nepoučenost in pomanjkanje duhovnih poklicev. Velika skrb je naša prilagodljivost na današnje porabniško mišljenje in na življenjski slog, ko kristjani izgubljamo pristnost in posebnost. Uživaštvo in sebičnost, nevošljivost in sovraštvo so nalezljivi tudi za kristjane.

Vse premalo je pokončnih ljudi

VESELJE nad tem, da je veliko znamenj resnične duhovne poglobitve, v kateri se vedno bolj odpiramo božji, pa tudi celotni zgodovinski resnici, etičnim in življenjskim vrednotam. Zavedamo se, da gmotne dobrine ne zadostajo, da nam tehnika in znanost ne prinašata rešitve vseh vprašanj; odprtost za duhovne vrednote, iskanje novega življenjskega smisla ter preseganje zaprtosti v ta svet postajajo vedno močnejši.

ŽALOST pa nad tem, da je takih ljudi še vse premalo. Splošni vtis o slovenskem človeku in narodu nikakor ni tako ugoden. Kljub vsemu smo še vedno zaprti vase, iščemo predvsem gmotnih dobrin, ostajamo majhni in malenkostni in sebični. Statistič-

ni podatki so za nas neugodni. Če bi samo to upoštevali, bi žalost prevladala nad veseljem.

UPANJE je vernost in trdnost, poštenost in zvestoba starejšega rodu. Versko življenje je pri njem živo. Starejši ljudje veliko molijo in skrbijo za to, da ohranijo stare vrednote in izročila. Imajo globoko ljubezen do naroda in Cerkev. Vse to nam je v ponos, kajti ta rod je večkrat prestal hude preizkušnje, a je pripravljen odpuščati in vračati hudo z dobrim.

SKRB pa je, ali bo tudi mladi rod ostal zvest tem izročilom. Mladi v dokaj drugačnem svetu iščejo drugačna pota. Pri tem pa se pokaže močna razlika med generacijami in medsebojna nerazumevanja in nasprotovanja. Kako mlademu rodu prikazati tradicionalne verske, kulturne in etične vrednote, ko v javnosti doživljamo toliko kritike in zavračanja dosedanjih vrednot!

**Vsi si prizadevamo
za nov začetek**

VESELJE nad tem, da je še veliko optimizma med nami, veliko močne volje do življenja, toliko zavzetosti in resne volje, da začnemo drugačno življenje, posebno v novih gibanjih. Pogloblja se zavest soodgovornosti, povezanosti med seboj in z ljudmi drugod, posebno tudi v skrbi za tretji svet. Zanimanje za kulturo in za ohranitev naše kulturne dediščine, za uveljavljanje skupnega slovenskega

kulturnega prostora, za povezanost z našimi rojaki v zamejstvu in izseljenstvu, večja povezanost z vesoljno Cerkvijo in s Cerkvijo v Evropi nas napolnjuje z veseljem.

ŽALOST pa nad tem, da je med nami še toliko prestrašenosti, nezaupanja, malodušnosti in obupanosti, toliko bega v tarnanje in iskanje tolažbe v alkoholu in mamilih. Številni so samomori in zavračanje življenja, ki se kaže v številčnem izumiranju slovenskega naroda. Malo nas je, omejene so naše možnosti, malo nas poznajo in upoštevajo.

UPANJE je naše iskreno prizadevanje za nov začetek in za drugačno življenje iz spoznanja: tako sploh ne gre več. Brez etičnih vrednot ni prave prihodnosti. Vedno bolj se uveljavlja pričanje, da je osebno spreobrnjenje nujno.

SKRB pa je zaradi neuspešnosti moralne prenove, ki je težka in zahtevna. V družbi in v osebem življenju smo priče velikega razpadanju etičnega reda in vrednot, resne priprave na življenje in delovnega etosa. Žal nas večkrat naši najboljši in najbolj nadarjeni in izobraženi ljudje zapuščajo in odhajajo v tujino. To je krvavi davek kulture slovenskega naroda. V tujini so naši ljudje izpostavljeni različnim vplivom in pritiskom okolja. Tako se počasi prilagodijo in odmirajo slovenskemu narodu.

Preteklost še vse preveč živi v nas

VESELJE nad tem, da se je v zadnjem času le nekaj premaknilo v položaju vernih in Cerkve v družbi, v večji odprtosti in spoštovanju, v medsebojnem sprejemanju in pripravljenosti za pаметen dialog. Verni morejo več prispevati k reševanju današnjih človeških in družbenih vprašanj, imajo več možnosti, da se javno zavzemajo za človeka, za etične vrednote, za oznanjevanje evangelija in za utrditev upanja. Uveljavljanje človekovih pravic, svobode in enakopravnosti vseh postaja vedno močnejše.

ŽALOST nad tem, da je med vernimi še toliko pomanjkanja zdrave samozavesti. Premalo se še zavedamo, kaj kot kristjani smo in kaj imamo, kaj lahko prispevamo k skupni blaginji. Premalo smo še prerasli preteklosti. Žalost tudi nad tem, da je pri vernih še toliko predsodkov proti vernim, toliko načelnega odklanjanja vere in Cerkve. Žalost nad tem, da je bilo več besed kot dejanj, več obljub kot izpolnitev.

Še vedno se pojavljajo razne oblike sektaštva, odtrivanja vernih, ki nimajo vseh možnosti, da bi bili v vsakem oziru enakopravni, čeprav jim je bilo to vedno znova zagotovljeno. Med vernimi se še pojavljajo sanje o starih časih in o klerikalizmu, čeprav je ocena klerikalizma s te ali one strani precej različna.

UPANJE je proces demokratizacije v naši družbi in v javnem mnenju, v spremembah in v vedno večji pluralnosti. Kar se je pred leti zdelo nemogoče, je danes dejstvo. Različna so mnenja o vzrokih tega dogajanja, a osvobajanje od preteklosti, od predsodkov, od laži in krivice in odkrivanje celotne resnice je vedno večje.

SKRB pa je, ali smo dovolj zreli in pripravljeni za to pot; ali ne bodo nekateri iz tega ali onega razloga v boju za oblast hoteli zadušiti ta razvoj; ali ne bodo pritiski od drugod vse prehudi in bomo postali žrtev gospodarske in politične krize.

Živimo iz božjih obljub

VESELJE nad tem, kako se je slovenski narod obnašal v dogodkih in razmerah, ki so se začele približno pred enim letom. Kakšno močno prebujanje in zavzetost, kakšno voljo do ohranitve in poglobitve svoje samobitnosti, kakšno odločenost, da ostane zvest svojim koreninam! To je tudi

javno in pogumno potrdil in izpovedal.

ŽALOST pa nad tem, da še daleč ni vse tako popolno, zdravo in dobro, kakor bi to radi prikazali in kakor smo to tudi delali. Da imajo zunanji kritiki, ki ne razumejo našega položaja ali pa načelno odklanjajo naše stališče, drugačno mnenje o nas, nas niti preveč ne moti. Žalostni pa smo, da je veliko nesporazumov med nami, veliko sumničenj in podtikanj, veliko koristolovstva in napačnih nagibov ter človeške in krščanske nezrelosti. Če bi se hoteli samokritično oceniti, kako smo doslej prestali preizkusni izpit, najbrž ne bi mogli datiocene odlično.

UPANJE je božja obljuba in zvestoba. Evangeljska resnica ostane in končna zmaga v zgodovini je na strani pravice in resni-

ce. To potrjuje izkušnja in zgodovina Cerkve, pa tudi zgodovina slovenskega naroda. Posebno potrdilo za to imamo v velikonočni skrivnosti. Krščansko gledanje na neuspehe in trpljenje, na križ in vse hudo v luči vere in premagovanje hudega v močni veri in zaupanje v Boga, to je naša prihodnost.

SKRB pa je neznanost o prihodnosti. Ne vemo, za katere konkretne čase, kraje in ljudi velja božje obljube, kdaj in kako jih bo Bog izpolnil. Premalo pristni kristjani smo, da bi se lahko zanesli na to, da bomo ravno mi deležni vseh božjih blagoslovov. Če bi gradili nase, bi bili brez upanja. Naše upanje pa je v imenu Gospodovem, v imenu vstalega Kristusa, ki je premagal smrt in nam odprl pot v novo življenje.

Alojzij Šuštar

Blagoslovitev temeljnega kamna za novo cerkev Sv. Duha v Celju je ob skoraj dvatisočglavi množici opravil mariborski škof dr. Franc Kramberger. Računajo, da jo bodo dokončali do oktobra.

Katehetski teden je bil v februarju na Mirenskem Gradu pri Gorici in v Mariboru. Predavali so uršulinka dr. Snežna Večko o božji besedi kot vzmeti duhovnosti, akademik dr. Anton Trstenjak o duhovnosti kot poti v neznano, prof. dr. Anton Strle o katehetu s svojim Bogom, prof. Branko Melink o sporočilu slovenske

književnosti, jezuit mag. Marko Ivan Rupnik pa o duhovnem vodstvu za rast osebnosti.

Teološka fakulteta v Ljubljani z oddelkom v Mariboru je obhajala svojo 70-letnico in praznik sv. Tomaža Akvinskega 7. marca. Slovensko bogoslužje v stolnici je vodil nadškof Šuštar, somaševali pa so slovenki škofje in nekateri profesorji. Po maši je bila v avli Teološke fakultete akademija s slavnostnim govorom beograjskega nadškofa Perka o 70 letih, ki jih je fakulteta preživela v službi Cerkve in naroda.

Zakaj papež ne pride v Jugoslavijo?

Slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je v Novem mestu razložil, zakaj papež ne more v Jugoslavijo oziroma kje so zadržki:

„Ko sem se pogovarjal s papežem o obisku, je rekel, da bi bil pri nas čim dlje in da bi rad obiskal čim več krajev, ker bi rad spoznal našo deželo. Rad bi šel v Beograd, na Hrvaško, Dalmacijo bi rad obiskal, šel bi rad na Kosovo, v Makedonijo, v Bosno in Hercegovino, rad bi obiskal več krajev v Sloveniji. Pa sem dejal, ostanite pri nas vsaj štirinajst dni. Vendar moramo ostati realisti.

Glavni problem pri nas je, kdo ima pri obisku pobudo, ali Vatikan kot država, kar pomeni, da se pogovarja z Jugoslavijo kot državo, ali pa ima pobudo papež kot vrhovni poglavar Cerkve, in se potem pogovarja s škofovsko konferenco. Naše stališče je, da je papežev obisk v Jugoslaviji dr-

žavniški obisk, pri čemer se moramo zavedati, da bo prišel tudi na pastoralni obisk. Zlasti škofovska konferenca poudarja, da bo papež prišel na pastoralni obisk, zato škofovske konference diplomatska vprašanja toliko ne zanimajo. Obstajajo pa predvsem tri diplomatska vprašanja. Prvo

— srečanje z drugimi verstvi: pravoslavni, mohamedani. Pri pravoslavni Cerkvi je odprto vprašanje odnosov med srbsko in makedonsko pravoslavno Cerkvijo in tam si niso na jasnem, kako naj bi se stvari dogajale ob obisku. Drugo vprašanje so stiki z diplomati. Povsod, kamor pride, ima papež nagovor diplomatskemu zboru. To vprašanje je diplomatska zadeva. Tretje vprašanje pa je program papeževega obiska. Pri tem vedno znova prihaja v ospredje obisk v Jasenovcu, ali mu bodo predstavili Jasenovac tako, kakor so pač različne možnosti, ali bo šel na Kosovo in tam poslušal o tamkajšnjih razmerah, ali bo šel v Makedonijo in priznal makedonsko Cerkev kot samostojno — in vsa ta vprašanja zares niso rešena. Papež je dejal, da je poleg Poljske Jugoslavija tista socialistična dežela, kamor bi najraje šel na obisk. Sedaj pa je situacija takšna, da nas je Madžarska uspešno prehitela, tako da se zdi, da bo papež prej šel na obisk na Madžarsko kot v Jugoslavijo.“

Prenova rimske kurije

Ustanove in uradi rimske kurije bodo poslej še boljše služili vesoljni in pa delnim Cerkvam

Prvega marca so začeli veljati predpisi apostolske konstitucije papeža Janeza Pavla II. Pastor bonus (Dobri pastir), ki jo je tiskovni urad apostolskega sedeža objavil 28. junija lani.

Prenovo so kar šestnajst let pripravlale tri različne kardinalske komisije in je bila res že dlje časa pričakovana. V njej veje duh drugega vatikanskega koncila ter apostolskega delovanja papeža Pavla VI.

Najprej naj povemo, da ne gre za kakšno zares korenito ali celo revolucionarno prenovo kurije. Važno je, da se za spremenjenimi imeni ter drugimi novostmi skriva globoka poživitev duha in miselnosti, ki naj v sedanjem času prežema vse osebe apostolskega sedeža pa tudi njegove ustanove v služenju vesoljni in delnim Cerkvam. Njihovo delo je velikega pomena in pristno pastoralno cerkveno služenje. Prežemati ga mora globoka duhovnost. Prav to pa je želel doseči drugi vatikanski cerkveni zbor.

Osrednje upravno telo katoliške Cerkve po reformi sestavlja 28 organov razdeljenih v pet vrst: vatikansko državno tajništvo, kongregacije, sveti, sodišča in uradi. Tajništvo ima dva oddelka; prvi je pristojen za splošne zadeve, drugi pa

za odnose z državami. Glavna sprememba je ta, da sta bila doslej ta dva oddelka precej samostojna, poslej pa bosta tesno povezana. Načeluje jima isti predstojnik — kardinal državni tajnik.

Kongregacij je devet, glede njihovega števila pa je bila uvedena le ta sprememba, da sta bili doslej ločeni kongregaciji za zakramente in disciplino zamentov. Spremembe pa so na področju pristojnosti kongregacij, odvisno seveda, za katero škofijo in ozemlje gre.

Dosedanja tajništva so po novem papeški sveti, to pa so postale tudi nekatere papeške komisije. Tako bo globlje prišla do izraza narava njihovega dela. Vseh papeških svetov je po novem dvanajst: za laike, za pospeševanje edinosti med kristjani, za družino, Pravičnost in mir, Cor Unum, za pastoralo preseljencev in potujočih, za pastoralo zdravstvenih delavcev, za razlago zakonodajnih besedil, medverski dialog, dialog z neverujočimi, kulturo in družbeno obveščanje.

Nov je tudi urad za delo, ki ga je hotel papež Janez Pavel II. sam. Njegov namen je poskrbeti, da bodo načela katoliškega socialnega nauka glede dela in delovnih razmer uresničena najprej znotraj same rimske kurije. Bo tudi razsodišče za morebitne spore, ki bi utegnili izbruhniti med delavci rimske kurije. Vanj bodo svobodno izvoljeni predstavniki

duhovnikov, redovnikov, redovnic in laikov, zaposlenih v uradih rimske kurije.

Pripravljajo tudi že splošni pravilnik rimske kurije, na njegovi osnovi pa bodo oblikovali posebne pravilnike za posamezna telesa tega osrednjega upravnega organizma versoljne Cerkve.

Poleg teh sprememb je še več manjših novosti, ki jih bomo opazili ob spremembah v delovanju oseb in ustanov rimske kurije in delnih Cerkva. Ena od teh je že, da bodo imeli prefekti kongregacij, predsedniki svetov, tajniki, podtajniki, predstojniki oddelkov določen službeni mandat — pet let.

Kako prav živeti?

IZPRAŠEVANJE VESTI ALI KOGA DRUGEGA?

Izpraševanje vesti nam je znano iz priprave na spoved. V slovenskem jeziku govorimo o izpraševanju vesti, kakor bi človek svoji vesti postavljал vprašanja in nanja dobival odgovore. Drugi jeziki govorijo o raziskovanju vesti, kakor da bi človek preiskoval neki zapisnik in ugotavljal, kaj je zapisano. Navadno nas bolj zanimajo slabe kot pa dobre stvari. Pri izpraševanju vesti gre najprej za ugotovitev, kaj smo slabega storili, kaj nam vest očita, na katerem področju se oglašča, nas peče ali grize. Za tako ugotovitev je treba notranjega miru in zbranosti, sicer glas lahko preslišimo in njenih očitkov ne zaznamo. Navadno ne zadošča le pasivno poslušanje in čakanje, v čem se bo vest oglašala. Človek se mora potruditi, si vzeti dovolj časa in svoji vesti, se pravi samemu sebi, postavlja-

ti določena vprašanja, zbrati in obnoviti svojo pozornost na določena področja, čase, okoliščine, dogodke, osebe, doživetja in izkušnje, kakor jih najde v svojem spominu.

Izraz „izpraševanje vesti“ je torej zelo primeren in ustrezen in dobro pove, za kaj gre. Zunanji pripomočki za izpraševanje vesti, kot so razni obrazci v obliki vprašanj ali stavkov, zapovedi, opominov in podobno, naj človeku pomagajo, da lažje in temeljiteje izpraša svojo vest. Zaradi človeške pozabljivosti in npravne otopenlosti so obrazci navadno dobra pomoč za ugotovitev dejanskega stanja. Ne smemo pa prezreti, da obrazci nikdar ne vsebujejo vsega, kar se zgodi v življenju. Tudi niso vsa vprašanja za vsakogar enako pomembna. Zato izpraševanje vesti ne sme biti le avtomatično odgovarjanje na vprašanja v obrazcih, ampak res osebno raziskovanje preteklosti. Da bi izpraševanje vesti po-

globili in približali življenju, prihaja danes vedno bolj do veljave skupno izpraševanje vesti, bodisi pri spokornih bogoslužjih pod vodstvom duhovnika bodisi v malih skupinah v odkritem pogovoru. Kjer bi bila zakonska skupnost ali družina človeško in versko dovolj razvita in zrela, bi bilo ravno v njej skupno izpraševanje vesti zelo primerno. Seveda pa tudi skupno izpraševanje vesti ne more biti več kot pobuda in pripomoček. Končno mora vsakdo izprašati svojo vest. Drug drugemu pri tem lahko le pomagamo, ne moremo pa mu odvzeti njegove osebne naloge.

Izpraševanje vesti pa ni le ugotavljanje dejstev, naštevanje zunanjih dejanj ali opustitev, registracija grehov in pregreškov, ampak tudi presojanje osebne krivde pri posameznih dejanjih. Ni npr. dovolj ugotoviti, da nekdo desetkrat ni bil pri maši, da je veliko preklinjal, da je bližnjemu to ali ono ukradel ali to in ono storil proti šesti božji zapovedi. Treba je, kolikor je to mogoče, ugotoviti tudi, kakšno krivdo pomeni to pred Bogom, kako velik greh je to. Za tako presojanje in vrednotenje je treba upoštevati dejanje samo, kaj je npr. nekdo storil ali opustil. A prav tako ali pa še bolj se je treba ustaviti pri samem sebi in ugotoviti, s kako jasnim spoznanjem je nekdo nekaj storil, s kakšno osebno prostovoljnostjo in svobodo, s kakšno osebno udeleženoostjo in prizadevnostjo, s kakšnim namenom, iz kakšnega raz-

položenja, ob kako jasni zavesti, za kaj gre in kakšne bodo posledice.

Izpraševanje vesti zahteva torej mnogo več kot pa ugotavljanje zunanjih dejstev. Zahteva poznanje samega sebe in presojanje sebe v luči božje resnice in božje besede. Zato pomeni izpraševanje vesti v nekem smislu pravzaprav izpraševanje Boga. Radi bi zvedeli, kaj Bog sodi o nas. Nekateri imajo zato vest za božji glas v človeku in mislijo, da jim naravnost Bog očita, kar jim očita njihova vest, da jih Bog sam obsoja, ker jim grize vest, ali jih Bog hvali, kjer jih hvali vest. Ker se človek v svoji vesti lahko tudi moti, ni mogoče trditi, da je vest kratko malo božji glas, kajti Bog se ne more nikdar motiti. Res pa je, da se človek v svoji vesti, posebno pri izpraševanju vesti, srečuje neposredno z živim, svetim in vsevednim Bogom. Zato so iskrenost in odkritost, resnicoljubnost in pristnost pri izpraševanju vesti odločilnega pomena. Človek mora vedno znova preverjati svojo vest ob božji besedi, ob božjih zapovedih in obenem prositi za luč Svetega Duha, da bi v njej pravilno presodil svoje življenje, svojo krivdo in odgovornost pred Bogom.

Izpraševanje vesti je torej po krščanskem pojmovanju vse kaj drugega kakor pa le psihološka analiza, osvežitev spomina, zbiranje podatkov in njihovo vrednotenje le po človeških merilih. Ker je človek z grehom prestopil bož-

Sveto pismo - moj vsakdan

OVIRE NA POTI DO SPOZNANJA SVETOPISEMSKEGA SPOROČILA

Kdor hoče prav brati Sveto pismo, mora biti nekakšen „lovec na daljave“. Premagati mora krajevno, časovno-zgodovinsko in miselno daljavo, ki nas loči od nastanka Svetega pisma. Današnji bralec se mora „v duhu povrniti v tista davna stoletja Vzhoda, ko je Sveto pismo nastajalo, da s pomočjo zgodovine, arheologije, etnologije in drugih ved razloči in spozna, katere literarne vrste so pisatelji one starodavne dobe hoteli uporabljati in jih v resnici uporabljali. Stari vzhodni narodi namreč svojih misli niso vedno izražali z istimi oblikami in na isti način kakor dandanes mi, marveč na način, ki je bil med ljudmi v njihovem času in v njihovem kraju v navadi,“ je zapisal papež Pij XII. v okrožnici Nav-

jo voljo in zavrnil božji klic in božjo ponudbo, v izpraševanju vesti človeka sprašuje pravzaprav Bog sam in ga kliče na odgovor. Izkušnja, kako nepodkupljiva je vest, kako neizprosna je njena sodba, kako pred njo ne veljajo nobeni izgovori in opravičila, ki jim ljudje morda verjamejo, je ena najglobljih izkušenj ob izpraševanju vesti.

Alojzij Šuštar.

dihujoči božji Duh (1943), ki je dala zagon sodobnemu znanstvenemu proučevanju Svetega pisma v Cerkvi. Ker so Sveto pismo „dogodki, ki so se zgodili med nami“ (Lk 1, 1) in so ti vezani na čisto določen prostor in čas in ker Bog v njem sporoča odrešenjske resnice v govorici, ki je drugačna kakor naša, pa vendar veljajo za nas prav tako, kot za prve naslovljence, moramo poznati kraj, čas in miselnost prvih naslovljencev, če hočemo z uspehom brati Sveto pismo.

Krajevna daljava

Svetopisemski dogodki so se zgodili v deželah rodovitnega polmesca, ki se razprostira v polloku od Egipta preko Bližnjega Vzhoda do sotočja Evfrata in Tigrisa, današnjega bojišča med Iranom in Irakom. Središče svetopisemskega dogajanja je seveda starodavni Kanaan, ki ga pretežno pokriva današnja židovska država Izrael. Vse se je zgodilo na čisto določenem kraju in prostoru: v puščavi, ob jezeru, na gori: v Jeruzalemu, Betlehemu, Sihemu; v hiši, shodnici, templju... zato je prav, če poznamo značilnosti teh krajev in jih ne istimo z našimi. Če beremo v Markovem evangeliju (2, 1-12), da so štirje moški prinesli hromea na nosilih pred Jezusa in ga zaradi množice v veži niso mogli po-

ložiti predenj, tako da so morali z njim na streho, jo odkriti in skozi odprtino spustiti hromega pred Jezusa, potem moramo imeti pred očmi palestinsko hišo, ki je imela ravno streho, podobno naši terasi, ker bi ga po strmi strehi, kot so strehe naših hiš, težko spustili pred Jezusa. In če pravi evangelist Matej, da so se ob Jezusovi smrti odpirali grobovi (prim. 27, 52), so se zato, ker so bili grobovi v skalo vsekane votline (prim. Mr 5, 3), zaprte s kamnitimi ploščami (prim. Mt 27, 60), ki so ob potresu lahko odstopile, da so se videla telesa svetih, kar si ob naših grobovih težko predstavljamo.

Poznanje svetopisemskih krajev omogoča pravilno razumevanje odrešenjskih dogodkov. Popolnejše izdaje Svetega pisma jih sproti pojasnjujejo v opombah. Tudi v slovenščini imamo na voljo precej knjig, ki zelo nazorno, znanstveno zanesljivo in prikupno pojasnjujejo vse te stvari. Naj navedem le nekatere, ki bi jih moral imeti vsak bralec Svetega pisma in so še vedno dosegljive: Svetopisemski vodnik (Ognjišče, Koper 1984), Zgodovina božjega ljudstva (Družina, Ljubljana 1981), Biblični leksikon (Mohorjeva družba, Celje 1984), Sveto pismo, izredna knjiga (KBC, Ljubljana 1985), Zgodbe Svetega pisma (Ognjišče, Koper 1987).

Čisto drugače razumevamo svetopisemske dogodke, če poznamo zgradbo palestinske hiše, njeno notranjo opremo, zlasti pa življe-

nje v njej — od rojstva in vzgoje otrok, preko zaroke in poroke do smrti in tudi način pokopavanja mrličev. Čisto drugače razumemo njihovo versko življenje, če poznamo shodnico in njeno bogoslužje, h kateremu so se zbirali ob sobotah. Kako življenjsko stopijo pred nas dogodki iz Janezovega evangelija, ki so se večinoma zgodili v jeruzalemskem tempelju, če poznamo tempeljsko zgradbo, preddverje, odkoder je Jezus izgnal prodajalce daritvenih živali in menjalce denarja (2, 14sl), Salomonovo stebrišče, kjer se je tako poistil z Očetom, da so ga Judje hoteli kamnati (10, 23-38), in njegov molitveni prostor, kjer so ga celo Grki želeli videti (12, 20 sl). Tempelj je bil središče judovskega verskega in javnega življenja, tako da predstavlja kar judovsko versko miselnost, s katero se je spoprijemal Jezus (prim. Mt 23, 13-36) in je zato tudi pred njegovim prečeljem napovedal njegovo razdejanje (Mt 24, 1-2).

Poznati svetopisemske kraje je toliko vredno, kot če bi imeli še peti evangelij, je dejal francoski biblicist Ernest Renan, ki se je prav ob številnih krajevnih in časovnih podatkih v Janezovem evangeliju prepričal, da evangelij ni izmišljotina, temveč nekaj, kar se je zgodilo v prostoru in času. Sveto pismo je torej krajevno in časovno določeno in čim bolj natančno poznamo te kraje, tem bolj življenjsko je njegovo versko sporočilo.

France Rozman

Bogoslužna znamenja pri sveti maši

STOJA

Ko je duhovnik pristopil k oltarju, smo vstali in stojimo do konca glavne prošnje. Morda se nam zdi to nekoliko predolgo, toda zaradi dogajanja, ki se med tem odvija, je stoja primerna. Vstali smo zato, da smo pozdravili duhovnika, pravzaprav Jezusa Kristusa, ki ga duhovnik pri sveti daritvi zastopa. Če iskreno izpovem svojo grešnost pred Bogom in ljudmi, tega ne moremo narediti sede, saj smo pred božjim sodiščem. Tudi pred človeškim sodiščem moramo stati, ko gre za našo krivdo.

Stoja je znamenje posebne pozornosti in pripravljenosti. Tudi učenec stoji pred učiteljem, ko ga ta izprašuje, in vojak pred prepostavljenim, ko raportira ali od njega sprejema ukaze. Tudi o angelih je rečeno, da stojijo pred božjim obličjem; čeprav je to človeška predstava čisto drugačne stvarnosti, hočemo s tem povedati, da so angeli vedno pripravljeni spolniti božji ukaz.

Gospod, usmili se, je prav tako prošnja za božje usmiljenje in ne gre, da bi Boga prosili lepo lagodno sede, kakor da mi delamo Bogu uslugo s svojim prošnjami, ampak primerno je, da Boga stojte prosimo, naj se nas usmili kljub našim človeškim slabostim. Stojimo tudi pri evangeliju in sicer iz spoštovanja do

Kristusovega veselega oznanila, saj v evangeliju poslušamo Jezusa neposredno, v berilih pa le posredno po njegovih prerokih in apostolih. Če ne bi bili tako navedeni na Jezusove besede, ki jih poslušamo že od otroških let in bi se bolj vživel v resnice in lepoto njegovega oznanila, bi bili tako prevzeti in vzhičeni nad njegovim evangelijem, da bi nehoti vstali in ga tako poslušali. Neki veliki pisatelj je zapisal, da ne more brati govora na gori, ne da bi ga v grlu stisnilo od prevzetja. Mi smo za vzvišenost evangelija največkrat pretopi in nas njegovo sporočilo ne pretrese.

Stojimo tudi, ko izpovedujemo svojo vero v vseмогоčnega Boga, Očeta in Sina in Svetega Duha, saj je izpoved vere kakor neke vrste prisega, s katero se prostovoljno in nepreklicno odločimo za Boga in za življenje po božjem načrtu. Za tak slovesen in odločilen trenutek je primerna samo stoja.

Stojimo na začetku evharistične molitve, saj nas pokonci postavi že duhovnikov poziv: Kvišku srca! Res bi lahko obsedeli in samo srce povzdignili k Bogu, toda ljudje smo tako tesna dušnotelesna enota, da hočemo izraziti tudi na zunaj, kar se dogaja v srcu. Zato vstanemo v znamenje, da hočemo čim globlje doživeti trenutek, ko se Kristus na poseben način uresniči pod podobo kruha in vina,

ko kruh postane njegovo živo skrivnostno telo, in ko vino postane njegova skrivnostna kri.

Vstanemo h Gospodovi molitvi očenaš, saj smo kot božji otroci dolžni Očetu posebno spoštovanja, ko z njim govorimo z bese-

dami njegovega Sina in našega brata Jezusa. Primerno je, da stojimo do obhajila vernikov.

Ob koncu daritve vstanemo za skupno prošnjo in za blagoslov.

Lojze Kozar

Praznik svetega Rešnjega telesa in svete Rešnje krvi je praznik vere v Jezusovo obljubo, ki jo je dal v Kafarnaumu, in v veliko gostijo, ki jo je veliki četrtek pripravil človeštvu. Jezus je navzoč pod podobo kruha in vina, da se nam daje v hrano in pijačo. Procesija s svetim Rešnjim telesom daje prazniku veličastno zunanjo podobo, obenem pa naglaša pomembnost nebeške hrane na poti proti večnemu domu. Hkrati je procesija tudi javna slovesna izpoved vere v Kristusovo trajno navzočnost v najsvetejšem zakramentu, vmesne prošnje pa so izraz prepričanja, da vsemu človeškemu prizadevanju daje pravi uspeh. Gospod s svojim blagoslovom.

Ta dan pokažemo Bogu svoje veselje in hvaležnost za evharistijo, ki obsega ves duhovni zaklad Cerkve, Kristusa samega, živi kruh, ki daje življenje. Evharistična skrivnost zasluži naše zahvaljevanje in čiščenje. Čiščenje se mora kazati pri vsakem srečanju z najsvetejšim zakramentom. Ima pa različne oblike: zasebna molitev, skupne ure čiščenja, izpostavitve Najsvetejšega, blagoslov z Najsvetejšim, evharistične procesije in evharistični kongresi. Letos bo praznik svetega Rešnjega telesa in svete Rešnje krvi v Argentini v nedeljo 28. maja, Slovenci iz Buenos Airesa in okolice pa bomo imeli procesijo svetega Rešnjega telesa v nedeljo 11. junija popoldne v parku don Boskovega zavoda v Ramos Mejiji.

OB PRAZNIKU SRCA JEZUSOVEGA IN MESECU JUNIJU

Praznik Srca Jezusovega je praznik božje ljubezni. Ta je dosegla svoj vrhunec, ko je Bog daroval svojega Sina, ki je ljubil sveč tudi s človeškim srcem. Človeško srce si je privzel kot orodje neskončne božje ljubezni. Iz te ljubezni, iz tega srca so izšle vse dobre misli in hrepenenja, dejanja in besede, vse do poslednjih besed na križu. Ljubezen tega srca objema vse ljudi in vse stvarstvo. Ta praznik nas vabi, naj bi vračali ljubezen za ljubezen; se posvetili, izročili Jezusovemu srcu, mu zadoščevali ne le za svoje grehe, temveč tudi za grehe drugih. Vsak prvi petek v mesecu nas vabi, naj na vse to ne pozabimo.

So nekateri samski

Val se je pretil

Navadno imajo samske za ljudi, ki naj bi ljudem stregli. „Razdajaj se,“ pravijo, „obiskuj bolnike in potrebne! Bodi dobra teta svojim nečakom in nečakinjam!“ Ne! Poklic samske ni v tem, da jih poročeni „osrečujejo“ z delom v svojo korist. Niso in ne smejo biti dekile za vse. Najprej morajo živeti zase.

Vendar je tudi nekaj drugega res. Kakor hitro človek sprejme in vzljubi sebe, se mora ta val

sprejemanja, zadovoljstva in ljubezni začeti prelivati na druge. Prav zato, ker smo družbena, dopolnjujoča se bitja, človek poleg sebe vedno znova doživlja zadovoljstva tudi ob drugih.

Poročiti se ne pomeni samo poskrbeti zase, ampak tudi dajati, pomagati, združevati se z drugimi v družini, žrtvovati se zanje. Če to velja za poročene, velja tudi za samske, čeprav na drugačen način. Noben človek ne more živeti samo za sebe, če hoče biti potešen, če hoče biti zado-

voljen, srečen, če hoče doživljati smisel svojega življenja.

Zato mora še posebej samska gojiti družabnost, se vključevati v človeške skupnosti. Pa naj bo to družina, iz katere izhaja, če živi pri njej ali ne; prijateljska družba ali skupina znancev in znank; poročeni, družine, verska občestva... Bolj ko smo med ljudmi, bolj razvijamo medčloveške odnose, bolj polnokrvni smo. Kristus se je nenehno gibal med ljudmi. Moramo reči, da kdor bi ljubil samo enega človeka, bi bil podoban umetniku, ki bi bil sposoben narediti samo en kip. Večji ko je umetnik, več umetnin je zmožen ustvariti. Tako je tudi s človekom, tako je tudi s samskim. Čim več ljudi bo imel rad, tem bolj se bo tudi sam kot človek počutil, tem bolj bo doživljal svojo poklicanost živeti zdaj, tukaj, tako. Samskost mu daje celo neke prednosti pred poročenimi, ker so le-ti močno uklenjeni v svoj družinski krog. Kaj pa bo ta ali oni samski delal in česa ne, je njegova osebna stvar, ne pa stvar poročenih, kot se tudi pаметen samski ne bo vtikal v zadeve poročenih.

Brez dvoma je v sodobni civilizirani družbi, kjer se kopičijo množice in raste brezosebnost, zelo težko gojiti tople medčloveške odnose. Še težje je to morda samskim, ker jih včasih miselnost ljudi nekako izključuje iz „sredine“ življenja. Kaj šele, če tudi sami mislijo podobno. Zato bo gotovo tudi drugo pravilo za sam-

ske zelo važno: Kjer koli si in kakršenkoli si — bodi pozitiven, dejaven, povezujoč član človeške družbe. Išči in razvijaj medčloveške odnose — kljub oviram in pomislekom.

Iztegujem svoje roke, dve zeleni veji, da bi se lahko nanje opirale zgarane roke; da bi se lahko nanje dvigale poteptane rože; da bi se lahko vanje zapletale pomladanske sape. (A. Padovan, Iztegujem svoje roke, odlomek)

Pozabljena beseda

Marsikdo sprejme svoj poklic samskosti ali si ga je sam izbral in ga ima rad. Vesel je svojega mesta v življenju in to veselje prenaša tudi na druge. Ne zapira se v svoj ozki, začarani krog in je prijatelj vsega lepega in dobrega v življenju. Razvija in goji tople medčloveške odnose in zato ga imajo mnogi ljudje radi.

Ostaja pa še eno področje, ki bi človeka, posebej samskega, napolnjevalo z velikim zadovoljstvom in občutkom, da je sprejet od sočludi in da on njih sprejema. Morda se o njem danes malo govori in ga še manj razvijajo, a je vendar velika človeška in krščanska vrednota — prijateljstvo.

Zdi se, da smo ljudje, posebej kristjani, sploh pozabili na to veliko besedo in vrednoto, ki je bila tako značilna za prve skupne kristjanov, ki so bili „stanovitni... v bratskem občestvu“, pa najbrž ne samo poročeni s poročenimi in moški z moškimi ter

ženske z ženskami. „Vsi verniki so se družili... Dan za dnem so se enodušno in vztrajno zbirali... in vsi ljudje so jih imeli radi“ (Apd 2, 45. 46). In zato ni čudno, da so neverni vzklikali: „Glejte, kako se ljubijo!“ In spet ne po stanevskih skupinah, ampak kot bratje in sestre „z veselim in preprostim srcem“.

Res, pravega prijatelja ni lahko najti, saj že Sv. pismo stare zaveze blagruje človeka, ki je našel prijatelja. Vemo tudi, da se navadno pravi prijatelji pokažejo šele v težavah. Kajti „prijateljev“ ne manjka, kadar in dokler gre človeku dobro in ko ga oni potrebujejo...

Pa vendar ne bi smeli obupati in prenehati boriti se za prave, pristne prijateljske vezi med ljudmi. Kakor danes mnogi poročeni čutijo potrebo po prijateljskih vezeh z drugimi zakonci in družinami, naj bi tudi samski znali biti med seboj prijatelji, ki se razumejo, si pomagajo in se skupaj veselijo vsega lepega in dobrega. A ne samo zakonci z zakonci in samski s samskimi. Ali ne bi mogel biti poročen par dober prijatelj neporočenega človeka? In ko bi samska ali samski v družinskem ozračju bil deležen topline, bi tudi sam dopolnjujoče deloval na zakon s svojim načinom življenja ter s svojimi pogledi.

Seveda ne gre stvari poenostavljati. Kdo ne ve, da na primer ni vedno ravno lahko samski biti prijateljica zakonskemu paru, ker se lahko ženi vzbudi ljubosumnost,

moža pa bi mogla prijateljica begati. Vendar zaradi možnih napak ali nesporazumov ne moremo gladko odkloniti truda za neki ideal, da bi tudi samski imel tople, prijateljski dostop do določenega para. Kajpada je zelo veliko odvisno od osebne zrelosti, značaja, načina, okoliščin. Kdo lahko reče, da se je dovolj potrudil za to?

Ti si me seznanil s prijatelji, ki jih nisem spoznal. Ti si mi dal sedež v hišah, ki niso moje. Ti si približal oddaljeno in napravil tujca za brata. (R. Tagore, 63. Darovanjka, odlomek)

Vital Vider

Pogovor s Katico Kovač - Dimnik, voditeljico Rožmanove šole

Kdo je bil pobudnik sanmartinske šole?

Pobudnik in začetnik je bil svetnik Karel Škulj, ki je že l. 1948 zbiral otroke ob nedeljah popoldne na odru sanmartinske farne dvorane.

Kdo mu je pomagal pri tem delu?

Pomagala mu je prva učiteljica Frančiška Miklavčič, ki je poučevala slovenski jezik, svetnik sam pa verouk.

Kako ste vi, Katica, prišli v San Martín?

Frančiška Miklavčič se je poročila in tako je svetnik Škulj ostal brez učne moči. Obrnil se je na nadzornika Majhna kot šolskega nadzornika in on me je poslal l. 1956 v San Martín, kjer je že bila skupina petdesetih zelo vpljudnih otrok.

Kakšen je bil začetek na tej šoli?

Učence smo razdelili v dve skupini in naslednje leto smo že praznovali petdesetnico mašništva svetnika Škulja. Še isto leto smo ga pospremili do groba...

Kdaj si je sanmartinska šola nadela ime škofa Rožmana?

V začetku se je imenovala šo-

la Josipa Stritarja. Po smrti škofa Rožmana pa je z ozirom na veliko število učencev dobila ime Gregorij Rožman.

Kje je imela šola svoje prostore?

Po smrti svetnika Škulja je na prošnjo dr. Alojzija Starca, takratnega kateheta, družina Pavlovčič dala na razpolago hišo na ul. Tucumán 171, kjer je bilo učenje udobnejše, saj smo razpolagali s tremi prostori. L. 1961 pa se je ustanovil Slovenski dom in tam je šola našla svoje stalne prostore.

Kako se je šola vživela v novih prostorih?

Bili smo doma! Odbor doma nam je dal na razpolago vse možne prostore. Znatno se je povečalo število otrok, zato tudi učne moči. V prvih desetih letih je bilo povprečje 118 otrok letno. V tej dobi so poleg kateheta poučevali še štirje učitelji. Potem je število otrok počasi padalo. Do danes je našo šolo obiskovalo 500 otrok, katere je poučevalo 7 katehetov in 26 učiteljev.

Ste imeli šolski odbor?

Od začetka delovanja Stritarjeve šole pa do danes pomaga pri našem delu šolski odbor, katere-

ga je vodilo 8 predsednikov. Odbor je vedno skrbel za izboljšave šolskih prostorov, ki nam jih je dal dom na razpolago, za učne pripomočke in sploh vse potrebe šole.

Imate kdaj šolsko mašo?

Vsako prvo soboto v mesecu imamo sv. mašo, kjer jih katehet uči sodelovanja pri božjem opravi. Skupno molijo in pojejo otroške mašne pesmi.

Katere otroške igre ste pripravili z otroki?

Še pri Pavlovčičevih smo v lastni režiji, na odru, ki so ga kupili starši, uprizorili Pavelčkov piščalko. Pozneje, v današnjem domu, smo pa uprizorili Triglavsko rožo, Čudežne gosli, Cilka in njena punčka in ponovno Pavelčkovo piščalko. Vse te igre je z režiserskim darom lepo pripravil znani režiser Maks Borštnik

Ste imeli še druge nastope?

Otroci nastopajo na obletnicah doma in sodelujejo pri vseh drugih praznovanjih doma. Vsako leto zaključimo pouk s šolskim nastopom vseh otrok. Lani pa smo slovesneje, ob navzočnosti gostov, proslavili štiridesetletnico Rožmanove šole.

Otroci radi berejo?

Šolska knjižnica že obstaja več kot dvajset let. V začetku je bilo veliko navdušenje za otrokom zanimive knjige. Zdaj pa, kakor znanje slovenščine peša, tako pomenja tudi zanimanje za slovensko knjigo. Vendar berejo še kar zadovoljivo.

Kaj izstopa v življenju Rožmanove šole?

Ne moremo mimo bogate dobe naše šole, ko smo imeli lep zbor in otroški orkester pod vodstvom Borisa Pavšerja. Instrumentalni otroški orkester s povprečno tridesetimi otroki je Pavšer vodil sedem let in so tudi samostojno nastopali. Poleg orkestra je dirigent žel s svojim številnim in discipliniranim zborom lepe u-

spehe. Tudi zbor je imel lastne nastope. Poleg glasbene kulture so z njim pridobili tudi na splošno kulturnem in vzgojnem področju. Pavšer ima poseben dar, da je otrokom na njim razumljiv način razlagal tudi zgodovino in zemljepis.

Kako gledate na vso to dolgo dobo vaše šole?

Kakor se v življenju prepletajo veseli in žalostni trenutki, tako so se tudi v naši šoli. Kot je bilo nekaj let število otrok večje, potem spet manjše, tako so bili tudi uspehi večji in manjši. Po šti-

rideset letih sva, poleg dr. Jureta Rodeta, ostali s Sašo Golobovo sami ob nekdanjih učiteljic. V šoli zdaj poučuje lepa skupina zavednih, mladih učiteljic, ki rade posvečajo svoj čas ohranjanju slovenskega jezika iz ljubezni do otrok.

V tem je naša bodočnost!

Dragi Katici Dimnik za izčrpn pogovor, predvsem pa za vso nje-no skrb in ljubezen do Rožmanove šole in vseh slovenskih otrok: Bog plačaj!

Pogovarjala se je
Rezi Marinšek

Predsedniki oz. predsednice in duhovni vodje SFZ in SDO v 40 letih naših mladinskih organizacij

Slovenski fantovski zvezi, ki je 6. marca letos praznovala svojo 40-letnico, so predsednikovali: Avgust Horvat (2), Peter Klobovs, Janez Langus, Milan Magister (2), Jože Prijatelj (2), Lovro Tomažin, Tone Bidovec (2), Jože Vodnik (2), Jernej Tomazin, Franci Markež, Franci Tomazin, Tine Vivod, Jernej Dobovšek (2), Ciril Jan (2), Miha Stariha (3), Pavel Fajdiga, Janez Rode, Franci Znidar, Tomaž Rant, Tone Erjavec, Miha Potočnik, Jože Korošec, Pavel Pleško (2), Tinko Lavrič (2), Henko Kunc (2), Tone Malovrh (2), Dominik Oblak (2), Marko Gaser.

Zvezni duhovni vodje pa so bili: g. Janko Bernik SDB od leta 1949 do leta 1951, g. Jože Jurak od leta 1951 do leta 1955, dr. Alojzij Starec od leta 1956 do leta 1985, g. France Cukjati od leta 1985.

Slovenski dekleški organizaciji, ki

je 8. maja letos praznovala svojo 40-letnico, so predsedovale: Joža Šturm, Mija Markež (2), Renata Ašič, Katica Kovač (2), Renata Ašič, Katica Kovač (3), Mara Bidovec (3), Joža Leskovic, Marjetka Železnikar (3), Marjetka Debeljak (2), Alenka Jenko, Majda Tomažin, Mila Hribar (2), Helena Pleško, Helena Jeločnik, Marija Zorec, Pavla Andrejak, Ana Marija Klanjšček, Marija Urbančič, Martina Koprivnikar, Marija Korošec, Helena Loboda (2), Marija Groznik, Marija Novak, Polona Pintar, Damijana Andrejak, Vera Breznikar (2), Anči Kokalj, Marija Zurec, Pavlinka Korošec (2), Nevenka Magister in Ivana Tekavec.

Zvezni duhovni vodje pa so bili: msgr. Anton Orehar od leta 1949 do leta 1967, dr. Alojzij Starec od leta 1967 do leta 1985, g. France Cukjati od leta 1985.

Pogovor z Nevenko Magister o naših mladinskih organizacijah

Naši mladinski organizaciji, Slovenska fantovska zveza in Slovenska dekliška organizacija, praznujeta letos 40-letnico življenja in delovanja. Prof. Nevenka Magister je v zveznem odboru SDO že 3. leto. Predlanskim je bila kulturna referentka, lani predsednica, letos pa je podpredsednica.

Kateri so glavni nameni SDO in SFZ?

Nameni SDO in SFZ so: Združevati vso slovensko mladino, ki krščansko misli in hoče po krščanskih načelih živeti; vzgajati in izobraževati svoje člane versko, narodno, kulturno in telesno v duhu načel katoliške Cerkve; predstavljati slovensko mladino v slovenski skupnosti v Argentini in v svetu; sodelovati kot živ ud pri drugih sorodnih slovenskih u-

stanovah in združenjih, ki so v skladu z nameni Zvez; navajati člane k razmišljanju o slovenskih narodnih problemih; širiti in utrjevati misel edinosti v skupnem delu za krščanstvo in slovenstvo.

Kaj Zvezi skušata nuditi svojim članom?

Zvezi skušata nuditi članom priložnost, da se v skupnem delu med seboj spoznavajo in ustvarjajo nova prijateljstva ter razvijajo lastne sposobnosti. Zato organiziramo sestanke, predavanja, srečanja, mladinske maše, pevsko-glasbeni večer, športne tekme, družabne prireditve, izlete.

Kako izdelujete vsakoletne programe?

Meseca novembra pripravimo program za glavne tradicionalne prireditve. Te so: lahkoatletski turnir, pevsko-glasbeni večer, zvezni mladinski dan, mladinsko srečanje in krajevni mladinski dnevi. Po občnem zboru, ki ga imamo meseca decembra, pa novi odbor doda temu programu še druge prireditve, ki se mu zdijo potrebne za tisto leto.

Ali je dovolj soglasja med vami v osrednjem odboru in dovolj sodelovanja članstva?

Soglasje v odboru zavisi od o-

seb, ki ga sestavljajo, posebno od njihovega značaja in zrelosti, da so sposobni sprejemati drugačna mnenja in jih vsklajati. Za zadnji dve leti, ko sem bila v odboru, lahko rečem, da je bilo v odboru veliko soglasja in smo zelo lepo delali. Mislim, da bo letos tudi tako, vsaj tako kaže. Vedno smo skušali najti skupno točko v različnih mnenjih.

Pojasniti moram, da so v vseh letih naše organizacije načela, ideali in vrednote iste. Če je bilo kdaj nesoglasje, je bilo glede načina izpeljave kakšne akcije.

Sodelovanje s strani članstva je zadovoljivo. Veliko je še mladih, ki z veseljem sodelujejo. To pa ne pomeni, da vsi. Mnogo jih je, ki bi radi samo sprejemali. Želja odbora je, da bi vsi pristopili, ne samo zato, ker bi se delo olajšalo, ampak predvsem zaradi mladih samih, da bi tudi sami lahko razvijali in odkrili svoje sposobnosti, se obogatili v stiku z drugimi sovrstniki in, predvsem, našli smisel svojemu življenju.

Ali zajame ta SDO in SFZ večino naših deklet in fantov?

Organizaciji skušata, da sta vsak fant in vsako dekle, ki sta že spolnila petnajsto leto, sprejeta v organizacijo. Od vseh teh je nekaj zelo delavnih, drugi prihajajo v naše domove in na naše prireditve, nekateri pa so se popolnoma oddaljili ne samo od naše organizacije, ampak tudi od slovenske skupnosti.

Ali dobivate dovolj opore in pomoči od odraslih?

Čeprav sta SDO in SFZ samostojni organizaciji, nam odrasli radi stojijo vedno ob strani. Vedno so nam pripravljene pomagati na kakršenkoli način (s svojim delom, s svojimi nasveti in tudi gmotno) in z nami skrbijo, da organizaciji, ki smo jih po njih podedovali, še živita.

Naj omenim mladinski svet, ki se bo letos ustanovil kot eden od sklepov katoliškega shoda. Ta ne bo sestavljen samo z izkušenimi mladimi, ampak tudi s starejšimi.

Ali imate kake stike s slovensko mladino iz Slovenije in tujemstva?

Zadnja leta imamo čedalje več stikov s slovensko mladino iz tujemstva in Slovenije. Vse se je začelo z osebnimi stiki, ki so jih mladi navezali s tamkajšnjo mladino, ko so bili tam na obisku. To je povzročilo, da so se mladi v Evropi začeli zanimati za našo slovensko skupnost in nato za nas mlade. Tisti, ki so nas obiskali, so spoznali našo organizacijo in začeli iskati stik z njima. Ti stiki se čedalje bolj poglobljajo. Izmenjavamo si mladinske liste: mi jim pošiljamo našo Mladinsko vez, od njih pa dobivamo Tretji dan (iz Slovenije) in Rast (iz Trsta). Poslali so nam tudi razne knjige. Za praznike se po voščilih v duhu povežemo z njimi.

Zadnji dve leti smo dobili povabilo in poročilo o srečanju mla-

„Moj očka 'ma konjička dva...“ (Jože Beranek)

dih slovenskih študentov in izobražencev, ki se vrši vsako leto meseca avgusta, enkrat v vsakem kraju: v Sloveniji, na Koroškem in na Primorskem. Lansko leto je bilo v Bohinju.

V Sloveniji so mladi sprožili anketo na témo ljubezen ob priliki njihovega srečanja v Dravljah „Za ljubezen“. To anketo so poslali tudi nam, na katero smo odgovorili, kajti zanimalo jih je naše mnenje o raznih vprašanjih.

Ali je po tvojem mnenju zadovoljivo sodelovanje mladih pri argentinski skupnosti?

Če imamo za sodelovanje v argentinski skupnosti delo v tukajšnjih farah in organizacijah, je malo mladih, ki sodeluje. Večina dela samo v slovenski skupnosti, saj nam ta zavzame toliko časa,

da je zelo težko delati na dveh koncih. Ni pa nemogoče, saj so mladi, ki so aktivni med nami in poleg tega delajo še v argentinski skupnosti. Imamo pa tudi primere, da so se odločili za delo izključno v argentinski skupnosti.

Katera vprašanja ste obravnavali na mladinskih sestankih in katere misli še posebej poudarjali na mladinskih dnevih?

Na zveznih mladinskih sestankih smo obravnavali sledeča vprašanja: o biogenetiki; o narodni, etični in politični problematiki v Sloveniji danes; o današnjem položaju v Cerkvi, posebno o njenih problemih; o slovenstvu, še posebej Kaj je biti Slovenec za nas, rojene tu v Argentini.

Misli, ki smo poudarjali na naših mladinskih dnevih, so sledeče: „Na mladih raste svet“ (v San Martinu), „Ostanimo zvesti svojim koreninam“ (v Slovenskem domu), „Držimo skupaj!“ (v Carapachayu), „Enotni za slovensko bodočnost“ (na Pristavi), „Združeni v bodoči rod“ (v San Justu), „V nas bo živela naša Slovenija“ (v Berazateguiju) in „Združimo naše mlade sile“ (na zveznem mladinskem dnevu).

Katere težave doživljata SDO in SFZ pri prizadevanju za svoje cilje

Glavne težave so čas, prenatrpanost prireditve, pomanjkanje strokovnjakov na različnih področjih, vpliv mišljenja potrošniške družbe ter univerzitetni štu-

dij (mladina, ki študira na univerzi ali še zraven dela, ne more sodelovati, mnogokrat niti prihajati v našo skupnost).

Kaj misliš o mladinskih sestankih, mladinskih dnevih in prireditvah? So dovolj kvalitetne?

Mladinski sestanki so dobri in se na vsakem veliko novega naučimo; škoda, da jih mladi ne znamo dobro izrabiti. Uporabim priložnost, da se v imenu vse mladine, posebno še zveznega odbora, zahvalim vsem predavateljem, ki darujejo svoj čas za nas. Povedati moram, da je večina od njih naprošena vsako leto in nam nikdar ne odklonijo, razen če jim čas res ne dopušča.

Nekatere mladinske prireditve in tudi mladinski dnevi so zelo skrbno pripravljene, zato tudi kvalitetni, drugi pa so bolj površno.

Ali doživljate razliko med generacijami, starši in starejšimi, ki so se rodili v Sloveniji ali v taboriščih, in vami, ki ste bili rojeni v Argentini?

Razlika med generacijami je in bo čedalje večja z naslednjimi generacijami. To je čisto naravno, saj razmere, v katerih so rastle in živeli naši starši, niso enake našim.

Ali bi želela preko DŽ reči kaj starejšim in mladini iz notranjosti države?

Mladim iz notranjosti države bi rada povedala, da vedno mislimo tudi nanje. Prosila bi vsakega mladega, ki živi v notranjosti ali bo šel tja živeti, naj ne izgubi stika z nami, naj skuša biti povezan vsaj po pismih ali Mladinski vezi. Starejšim bi se rada zahvalila za vse, kar so nam dali: vrednote, ideale, narodno zavest, svojo ljubezen in naši organizaciji, SDO in SFZ, ki sta za nas zelo važni. Prosim jih, da še vnaprej vztrajajo v svojem delu, saj potrebujemo najbolj njihovega zgleda. Naj nam stojijo vedno ob strani, čeprav bi mladi včasih pokazali, kakor da jih ne potrebujemo. Bodite z nami potrpežljivi in razumevajoči!

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

Iz življenjskih spominov in skušenj

Vetrinje! — — — Po begu iz domovine pričetek begunskega življenja...

Posamezne skupine beguncev so si na Vetrinjskem polju ob vozech delale provizorične strehe s plah-tami. Mnogi so za kritje in sen-co obsekavali in „lupili“ smreko-va debila in lubje raztegovali nad svoje „zaklone“ in šotore. Pričelo se je življenje nepopisnih težav.

Moj oče je poleg zaskrbljeno-sti za svoje domače s skrbnim o-šesom zapazil in sprevidel, da je med begunci mnogo dijakov. Ta-kole sam opisuje to dognanje v svojih osebnih spominih:

„Ko smo se ustavili v Vetrinju, me je začela skrbeti usoda naših dijakov, ki jih je bilo posebno z našega zavoda (klasična gimna-zija v Ljubljani) veliko med na-mi. Tedaj smo še upali, da se po-vrnemo v doglednem času in bo-do ti dijaki izgubili leto. Začel sem misliti na zasilno šolo. Pre-gledal sem vrste profesorjev in ugotovil, da so na razpolago kva-lificirani profesorji za skoro vse predmete. Sprožil sem zadevo dr. Joži Basaju (predsedniku Narod-nega odbora za Slovenijo). Ta je bil za zamisel takoj vnet.“

Narodni odbor je torej 18. maja 1945 imenoval ravn. Marka Ba-juka za prosvetnega inšpektorja in šefa za šolstvo v slovenskih

taboriščih (pod angleškimi zased-benimi oblastmi). To funkcijo je obdržal vse do svojega prisilnega pobega na sever v amerikansko zasedbeno cono.

Toda — kako organizirati gim-nazijo v tej taboriščni revščini!? Oče ni omahoval. Našel je prav-šno število profesorjev in po zvoč-niku sklical študente, da se pri-javijo k pouku. Na obronku tabo-rišča je našel prazno hišo. To bo gimnazija! Kuhinja je postala zbornica, sobe razredi, jaz pa sem imel razred poleg hiše — v list-njaku.

Pa — kaj bo z našimi učnimi pripomočki, s knjigami? A Bog nas je stalno spremljal in nam tudi za to poskrbel!

Z očetom sva na zbombardirani cesti Bahnhofstrasse v Celovcu našla v porušeni hiši v pritličju napis: Antiquariat. Stregel nama je prijazen možiček. In — našla sva precej knjig za avstrijske gim-nazije, jaz tudi grško čitanko.

Toda — kako s študenti obrav-navati grške tekste z eno samo knjigo! Pa sem za gradom pod jel-ševjem ob potoku našel kup blo-kov nemških formularjev za dnev-na vojaška povelja (Tagesbefehle), in sicer v triplikatih s kar-bonskim papirjem. Zraven je le-žal lesen zabojček od granat. Ta-ko sem dobil „pisalno mizico“, na

kateri sem po turško sedé v travi „razmnoževal“ v trojnikih grške tekste.

Vmes pa je prišla tista najstrašnejša zgodovinska tragedija — transporti z vračanimi domobranci. Z vso našo družino smo že bili na seznamu za prvi civilni transport. Pa je Marija Pomagaj drugače sprosila! Po neuradnem posredovanju Narodnega odbora in dr. Meršola se je posrečilo, da je maršal Alexander ustavil civilne Transporte.

Povsem nepričakovano pa je na nas padla še ena novica: razmestitev vetrinjskega taborišča. Glavnino je zadela preselitev v Peggez pri Lienzu na Tirolskem. Spet novo poglavje o težavah za razmestitev po barakah. Oče je neodjenljivo vztrajal v borbi, da smo dobili barako za gimnazijo. Bližala se je matura. Zato je oče prosil, da angleške oblasti pošljejo svojega predstavnika, da bo izpitom predsedoval. Namesto tega pa je prišel nekega poznega večera polkovnik Baty. Poklicali so očeta v taboriščno pisarno. Moral je podrobno razložiti strukturo gimnazije, način poučevanja in predložiti urnik. Po njem je naslednji dan Baty prisostvoval vsem petim dopoldanskim učnim uram. Bil je klasični filolog in se je zato posebej zanimal za latinščino in grščino. Pri mojem pouku je bil kar dve uri — pri grščini. Napisal je za angleške oblasti nadvse pohvalno poročilo; priznal je, da so učenci točni, disciplinirani; prav nič da se ne

obotavlja priznati, da to znanje (v grščini) dosega višino, ki je spričo starosti učencev višja od one, ki jo je zdaj najti v grških razredih večine angleških šol... Že zaradi okoliščin, v katerih se nahaja gimnazija, se ta podvig lahko imenuje — herojski in zasluzi vse mogoče priznanje in podporo.“

Po maturi pa je nastalo vprašanje vpisa naših maturantov na graško univerzo. Dunajska vlada je tedaj izdala odlok, da morajo vsi maturantje-begunci ponoviti pred avstrijsko komisijo maturo (Ersatzprüfung) vključivši nemščino, zemljepis, zgodovino in književnost. To je bilo pa pač za naše maturante nemogoče.

Ravn. Marko Bajuk se je ojunčil in se odpjeljal v Gradec ter prosil avdienco pri rektorju. Ta ga je prijazno sprejel in oče mu je razložil ves težavni položaj. Rektor mu je obljubil, da bo zadevo predložil na konferenci dekanov, na katero se je pravkar odpravljal. Po končani konferenci je poklical očeta in ga predstavil dekanom ter mu sporočil: „Soglasno smo sklenili, a) da ste verodostojen mož in vam lahko zaupamo; b) da lahko veste, kateri učenci so napravili maturo, ker ste bili več let ravnatelj, inšpektor, oziroma predsednik pri maturah; c) da vaša verodostojnost podpirajo na univerzi dijaki — vaši učenci, ki so vsi pridni, vestni in lepega vedenja, da jih stavimo za zgled svojim; da torej d) potrdila, ki jih kateremu

izmed dijakov izdaste o maturi vi s svojim podpisom in službenim žigom, nadomeščajo maturitetno spričevalo.“

Ravn. Bajuk sam pravi: „Pod mano so se zamajala tla... Hotel sem se zahvaliti, pa sem bil preveč presenečen in sem nekaj jecljaj, pa ne vem več kaj. Le to vem, da so mi vsi dekani segli v roko in me je rektor peljal v dvorano na časten sedež, kjer je bila predvidena uradna promocija.

Po končanem aktu sem tekel v barako poročat o uspehu fantom. Bili so tako navdušeni, da so kar frčali na univerzo k vpisu. Pozneje sem dobil sporočilo, da so po mojih potrdilih v istem terminu uspešno položili 72 izpitov, potrdil o maturi pa sem izdal 21. Čast fantom in čast univerzi!“

Ob tem dejstvu je razumljivo, zakaj imamo v Buenos Airesu Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka.

Pa je med nas usekala še druga nesreča. Preselitev taboriščnikov v spittalsko taborišče na Koroškem, kjer je bilo že mnogo beguncev, tudi naših rojakov. Ponovno pehanje za razmestitev po barakah in trd boj za nadaljevanje gimnazije. Vendar se je vse končno ugodno izteklo, ker je bil zavod že deležen pri zasedbenih oblasteh velikega priznanja.

Polagoma smo se spet vživeli v „normalno“ begunsko življenje z vsemi križi in težavami ter preskušnjami. Pa je kmalu spet prišla nova postaja našega begunskega križevega pota.

Božidar Bajuk

IZ NAŠE KRONIKE

Na sestanku Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši je 5. aprila predaval prelat dr. Alojzij Starc, 3. maja pa je predavala dr. Katica Cukjati o političnem življenju v Argentini.

Redni občni zbor Slomškovega doma je bil v nedeljo 16. aprila.

Suhadolčev satio Figole-Fagole je Slovensko gledališče Buenos Aires ponovilo 15. aprila v Slomškovem domu v Ramos Mejiji, 22. aprila pa v Našem domu v San Justu.

Sestanek staršev otrok Prešernove šole je bil v nedeljo 16. aprila na Pristavi v Castelarju.

Po mladinski maši v cerkvi Marije Pomagaj je aprila na mladinskem sestanku govoril univ. prof. dr. Andrej Fink o bližnjih volitvah.

Sestanek staršev otrok Balantičeve šole z razstavo ročnih del s počitniških dni je bil v nedeljo 23. aprila.

Informativni sestanek Slovenske ljudske stranke - Slovenske krščanske demokracije s pregledom sedanjega in preteklega slovenskega in argentinskega položaja ter dogajanja v komunističnem svetu je bil v Slomškovem domu 23. aprila. Govorili so dr. Marko Kremžar, dr. Julij Savelli in Marjan Loboda, sestanek pa je vodil arh. Jure Vombergar.

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

1. decembra 1948

Nadaljnji transporti so začasno ustavljeni. Pojavljajo se govoriče, da bodo obnovljeni šele spomladi meseca marca. Verjetno bomo božične praznike preživel še v spittalskem taborišču.

8. decembra 1948

Prelep praznik Brezmadežne, toda brez dijaške marijanske proslave. Kako čudovito lep praznik je bil to še pred to vojno na Slovenskem. Ljubljana je izgledala na ta dan kakor svež pomladanski vrt, poln mladega svežega cvetja, polna dijaške mladine. Iz vseh večjih ljubljanskih cerkva so se vsipale trume dijakov in dijakinj in vsi so veselo, praznično razpoloženi hiteli v smeri proti hotelu Union, da napolnijo veliko unionsko dverano. Z njimi katetetje, med njimi škof. Oder obkrožen od marijanskih zastav, ki so jih držali postavni fantje in zala dekleta. Na odru pa mladi navdušeni govorniki, deklamatorji, recitatorji in pevske skupine. V lepi, vzneseni, navdušenja polni besedi slavijo božjo Porodnico, presveto Devico Marijo. Lepe, rajске miline polne Marijine pesmi vro iz teh mladih grl. Marijine himne done po mogočni dvorani in navadno smo za ta dan

vedno slišali tudi kako novo Marijino pesem, in če je Mavova, se je kar hitro udomačila in postala ljudska.

In po naših slovenski vaseh! Na prvi adventni praznik je bila vsa vas praznična. Ob veselem pritrkavanju zvonov so hitela dekleta Marijine družbe s svojo zastavo v cerkev, ki je vsa bliščala v lučih, zelenju in cvetju, ki so ga dekleta in žene vso jesen skrbno gojile in negovale v lončkih po svojih domovih. Matere družbenice s svojo zastavo sv. Ane in Brezmadežne so stopile za dekleti v cerkev. Vse je pa zašumelo, ko so ponosno prikorakali v paradnih krojih v cerkev orli in orlice. Tako je bila postala skromna vaška cerkev en sam pisan pušeljc. Ko se je množica pomirila in ustalila na svojih mestih, je organist intoniral prvi pozdrav Mariji. Po cerkvi je mogočno zadonela marijanska himna: Zgodnja Danica, tvoji mornarji daleč na drugi jadramo breg; z nami valovi, z nami viharji... Zadrhtela so mlada srca in kakor močan slap iz strme pečine je pesem mogočno vrela iz mladih in starih src.

Tudi v taboriščni kapeli je vsa leta na ta praznik dajala ton mladina. Letos šibko petje, brez marijanske akademije. Dijaki so zaposleni s študijem, ker jih silno priganjajo, da bodo še pred od-

hodom končali šolsko leto. Osip dijaštva zaradi množičnega izsejavanja je že viden in občuten.

11. decembra 1948

Miss Meredith je odšla domov v Anglijo. Posebnega slovesa ni bilo. Za mnogimi njenimi prednicami so ljudje žalovali. Tokrat to ni bilo opazno. Po srcu Miss Meredith ni bila slaba ženska kot so bile pred njo zlasti nekatere Judinje. Bila pa je mrzla in smeh ali le nasmeš je bil pri njej redek pojav. Lepo in požrtvovalno je skrbela za otroke, kar je zanje storila, je storila iskreno iz srca in sočutja. Rada jih je imela in med njimi se ji je razvedrilo lice in pojavil ljubezniv smehljaj. Tudi to lepo lastnost je imela, da ji za čaščenje in hvalisanje ni bilo. Mislím, da je bila mrka anglikanka, ampak neprijetno boljša od njene katoliške kolegice v Seebodnu.

18. decembra 1948

Popoldne sem s sinkom odšel v mesto. Na klanecu pred mestnimi vrati srečam oznovskega vohuna Raka, ki je stal na preži. Takoj jo ubere za menojo. Jaz grem v trgovino Korista, on za menojo. Torej bo le res, da oprezajo za menojo.

24. decembra 1948

Praznujeva 15-letnico najine poroke na sveti večer. Kar lepo

v blaženem miru in tihi sreči nama poteka sveti večer. Imamo lepe jaslice in kar prijazen božični drevešček, ki sta ga pripravila otroka. Otroci so imeli popoldne božičnico in so bili lepo obdarovani. Ne smem pa se spomniti, kako nam je bilo lani osorej.

25. decembra 1948

Sveti dan. Srečen božič smo si zjutraj vsi veselo voščili. Prihodnjega bomo praznovali že v novi domovini, v Argentini. Upajmo, da nas bo spremljal božji blagoslov in da bomo prišli v deželo miru. Glavno bo zdravje in delo. Bog je bil do zdaj z nami in bo z nami tudi v novih razmerah. Dan je izredno mrzel in jasen. Lepo so nam postregli s potico, belim kruhom in klobasami.

Obiskal nas je ženin brat, stric Mirko s svojo nevesto. Živi še vedno v Feld am See. Pravi, da se namerava izseliti v Kanado za bratom Janezom. Vsi smo bili veseli obiska, saj sta otroka prvič videla svojega strica. Dan smo prijetno preživeli v družbi najožjega sorodnika.

29. decembra 1948

Poklicali so ženo in mene v skladišče, da sva prejela nama pripadajočih 524 točk obleke, perila in obutve. Dobila sva precej in nove dobre robe. Zame: novo poletno sivo obleko, 2 para spodnjih hlač, 1.srajco, 2 brisači, nove visoke čevlje, delovno obleko,

1 par nogavic in 1 majico. Za ženo: plašč, po 1 letno in zimsko letno obleko, 1 brisačo, 1 par novic; za hčerko: jopico, vetrovko, letno obleko, 1 brisačo, 1 par nogavic; za sina: 1 spodnje hlače, 1 majčko, 1 brisačo, 1 par čevljev.

Zvečer sem bil na svadbi prof. Janeza Gruma v gostilni Weiss v Spittalau. Razpoloženje je bilo prav prijetno in veselo. Le kdaj je ta večni in neutrudni popotnik našel toliko časa, da si je poiskal in našel nevesto in zelo dobro nevesto. Mislim, da ta možak pozna vse skrite prehode v Ziljskih Alpah in anraškem pogorju, in vse kmetije doli do Sillianu in po Toblaškem polju. Vse te gore je prehodil v letnem in zimskem času in ne iz turističnih nagibov, ampak ker je bil najzanesljivejši hitri sel med nami na Koroškem in našimi v Italiji. Hodil je najrajši sam, razen če je moral koga spraviti v Italijo. Moram reči, da je bil deležen izrednega in močnega božjega varstva, je pa izredno pogumen in vztrajen. Zdaj je konec tega svojskega turizma in skalaštva in bo tudi on moral misliti in se odločiti za daljše potovanje brez gojzeric in krpelj in v ljubki družbi. Bog mu povrni vse prestane napore, lakoto in žejo na teh dolgih, dolgih potih. Naj oba spremlja božji blagoslov, pomoč in močno božje varstvo v srečnem zakonu in družinskem življenju, ki si ga bosta ustvarila.

30. decembra 1948

Zjutraj je začelo snežiti in ves dan po malem sneži. Začeli smo s spravljanjem naše revščine v za-boje. Ponovno me opozarjajo, naj ne hodim sam v mesto. Bil sem v Spittalau, da bi nakupil nekaj orodja. V železnini so mi rekli, da nimajo več nobenega orodja, ker so naši ljudje trgovino že izpraznili. Tudi gospodar je prišel zraven in tožil: „Kaj bomo zdaj brez vas. Bili ste pridni, vestni, delavni in poštene ljudje. Ta leta, odkar ste vi tukaj, smo imeli popoln mir, ni bilo ne tatvin ne napadov, čutili smo olajšanje, nikdar nas niste nadlegovali. Za vsako delo ste bili pripravljeni, vse ste znali narediti, mirno smo vas lahko pustili same v hiši, ker ste resnično bili zelo poštene in skromni v svojih zahtevah. Bili ste dobri odjemalci in dali ste nam zaslužiti. Vaši odhodi se že poznajo in še bolj se bo povsod poznala vaša odsotnost. Zgleda, da greste Slovenci kar vsi v Argentino. Želimo vam srečno potovanje in prepričan sem, da se boste v novem svetu dobro znašli, ker ste delovni, sposobni, nadarjeni, poštene, zelo pobožni in verni ljudje. Samo o tem se zdaj tukaj pogovarjamo, ne samo meščani, ampak daleč naokrog tudi okoličani, zlasti kmetje, katerim ste veliko pomagali.“ Lepo smo se poslovili, vsi so mi krepko stisnili roko. Tudi mi njim lahko rečemo: Zbogom, dobri ljudje!

France Pernišek

KDO TAK JE ŠE MED NAMI?

Sebičnost nas pogosto ovira, da bi svojemu bližnjemu izrekli pohvalno besedo, še manj da bi ga poskušali razumeti, in ga podprli v težkih trenutkih življenja. Prav lahko pa je kritizirati in mu vzeti dobro ime. Morda je ta človekova slabost eden glavnih vzrokov, da se zlo in hudobi-ja na veliko šopiri, dobrota pa je skrita kakor dišeča vijolica pod svojimi listi.

Skoraj neopazno je šla mimo slovenske skupnosti zlata poroka ge. Pavline in g. Staneta Troha iz Hurlinghama. V tem veselem dogodku vidim priložnost, da bi morali javno postaviti zgled nesebičnosti, poštenja, verskega in narodnega prepričanja ter predvsem ljubezni do bližnjega.

Zvesto srce in delovno ročico je dobil za doto pred petdesetimi leti mladi Stane, ko je vodil pred oltar svojo nevesto Pavlino.

V prvih letih sta se morala trdo

boriti za obstanek, saj so bili takrat še težji časi, kakor so bili za nas begunce po drugi svetovni vojni. Težko je bilo dobiti celo najslabše delo, vendar sta skupno v ljubezni premagala vse težave. Uspelo jima je, da sta si z leti kljub vsemu postavila lep in prijazen dom v Hurlinghamu. Lipovo drevo pred hišo, ki sta ga takrat posadila, jima je še danes v veselje; rodi cvetje za njiju in za vse poznane.

Sonce je še prijazneje posijalo v ta slovenski dom, ko ju je razveselil prihod hčerke Pavlinke in pozneje sina Andreja.

Požrtvovalnost in dobrota v tej hiši ni poznala mej, kar je prišlo predvsem do izraza ob prihodu nas beguncev v Argentino po drugi svetovni vojni. Stric Stane — pod tem imenom ga največ poznamo — ni nasedel lažni propagandi o izdajalcih. Skupno z ženo sta na stežaj odprla vrata svoje gostoljubne hiše in

sprejela pod streho več družin z majhnimi otroki in jim nudila prvo pomoč. Pozneje, ko so se družine skušale osamosvojiti, sta jim dajala materialno in dejansko pomoč. V mnogih slovenskih hišah so vzdani žulji in znoj Staneta Troha. Pri tem pa ni nikoli vedela levica, kar je dala desnica.

V nemajhno zadoščenje in ponos jima je bilo, kadar sta se hčerka Pavlinka in sin Andrej udeleževala naših prireditev v slovenskih narodnih nošah. Pri vseh procesijah je več kot trideset let nosil „stric Stane“ zastavo svetogorske Matere božje, zdaj ga pa v tem nadomestuje sin inž. Andrej.

Ko je pred leti prinesla gospa Mazorova iz Gorice podobo svetogorske

Matere božje, je pri slovesni blagoslovitvi v cerkvi sv. Rafaela botroval gospod Troha. K Njej sta se potem zatekla z ženo redno na vsako prvo nedeljo v mesecu. V njuni hiši je že vsa leta blagoslov velikonočnih jedil za vse Slovence v Hurlinghamu.

Zdaj potekajo njuni dnevi v zadovoljstvu in sreči, kakor jo lahko uživajo le tisti, ki so znali in hoteli živeti za dobro. Pogosto se jima pridružuje poleg hčerke Pavlinke, poročene Vlaho, in sina Andreja tudi pet vnukinj in ravno toliko vnukov, ki sledijo na življenjski poti njenemu zgledu.

Zlatoporočencema čestita tudi naša revija!

Tilka Kunčič

Občni zbor Zedinjene Slovenije

12. marca 1989 je bil v Slovenski hiši v Buenos Airesu 42. redni občni zbor društva Zedinjena Slovenija. Pred občnim zborom je v cerkvi Marije Pomagaj prelat dr. Alojzij Stare daroval mašo za žive in pokojne člane društva.

Po poročilih tajnika, blagajničarke, kulturnega, šolskega in mladinskega referenta ter predsednika ZS Lojzeta Rezlja ter poročilu dr. Andreja Finka v imenu komisije za spremembo pravil so bile volitve novega odbora, ki ga sestavljajo: predsednik arh. Jure Vombergar, 1. podpredsednik Marjan Loboda, 2. podpredsednik Tine Debeljak ml., tajnik Emil Cof,

blagajničarka cont. Simonka Rajer, gospodar Ignacij Grohar, šolski referent France Vitrih, kulturni referent Marjan Loboda ml., mladinski referent inž. Andrej Kremžar, odborniki Gregor Batagelj, inž. Jernej Dobovšek, dr. Andrej Fink, inž. Andrej Grohar, Silvo Lipušček, Mija Markež, Blaž Miklič, Tone Oblak, Dominik Oblak, Lojze Rezelj, dr. Alojzij Stare, Mirko Vasle, Mirjan-ka Voršič, lic. Vladimir Voršič in Janez Žnidar, namestniki odbornikov Janez Čeč, Miha Gaser, Tine Kovarčič in Stane Mehle, člani nadzornega odbora Stanko Oberžan, dr. Julij Savelli in lic. Tine Selan ter člani razsodišča dr. Jože Dobovšek, dr. Anton Šimenc in Božidar Fink.

STANKO JANEŽIČ: PUNTARJI

Hvalnico slovenskemu kmetu bi lahko imenovali zadnjo pesniško zbirko dr. Stanka Janežiča, ki je izšla leta 1988 pri Mohorjevi družbi v Celovcu. Sam pravi, da jo posveča „Slovenskemu kmetu nekdanjih, sedanjih in prihodnjih časov“. Morda bo kdo pričakoval opise kmečkega dela, zdrav način življenja našega kmeta, upapolno prihodnost kmečkega stanu. Ne! Janežičevi Puntarji so križev pot slovenskega kmeta-puntarja s šestimi postajami.

Oblikovno je Janežič razdelil ta križev pot na šest ciklov s kratkimi, v veliki večini nerimanimi pesmimi. Udarnimi v slogu Majakovske. ga Horošo!, da pretrese zavest in nezavest bralca, da mu vtisne čim globlje krivice, razočaranja, nasilje, obup, grozo, nemoč in smrtno stisko kmeta-puntarja v naši zgodovini.

Mi puntarji! začne Janežič v prvi pesmi zbirke. Drugim narodom kmet-puntar ni pomenil toliko kakor nam, ki skoraj nismo imeli drugega družbenega sloja. Kmet je bil osnovatelj naroda, ustanovitelj naše kulture. Prevzel je vlogo plemstva, razumnikov, politikov po sili razmer. Vedno kmet vedno puntar vedno poraben za vse.

Človek ne bi pričakoval, da bo izšlo iz kmeta-paura, kmečke noblese, kmečke politike bogvekaj, še manj, kar je izšlo: narod puntarjev!

Ni pozabil Janežič na začetku na svobodnjake z Gosposvetskega polja, ki so si volili uporno svojega kneza?

Ni pozabil prvih karantanskih puntarjev proti tuji oblasti in veri? Ne, le združeni so v drugem valu puntarstva, ki je bil bolj izrazito družben. Če se danes toliko govori o pravicah človeka, ni odveč, če se spomnimo vzrokov kmečkega puntarstva. Niso bili toliko različni od današnjih oporečniških: Enaki smo! Če nismo danes, bomo pa jutri. Vsem oblast! Vsem imetje! In zopet refren: Enaki smo.

Torej je tista pauer-kultura le imela močan etični naboj povezan z upanjem. Morebiti je sprva celo prosila, potem grozila, dokler ji ni bilo dovolj in je zagrabila za orožje v obupu.

Janežičeva poezija ni ljubezniva, božajoča, uspavalna. Gon po ohranitvi in življenjska sla nista združljivi z nežnostjo. Kot da bi zabijal žeblje v krsto, tako odmevajo udarci njegovih verzov. Sugestivna moč teh udarcev se zajeda bralcu še takrat, ko uporabi tisto čudovito metaforo ob zaprtih cerkvah: Z otroškimi stopinjami smo jih posvetili.

Na isti način delujejo tudi iteracija: Deca je bosa. Deco v šoli zmerjajo. Deca ne more moliti. Deca noče delati. Deca nima prihodnosti. Iterativna tožba je, toda vpliva še bolj kakor grožnja: Kmet je kulak. Kmeta je treba uničiti.

Pesniku ni bilo treba daleč nazaj po izraze. Posluži se prav istih sloganov, ki so jih uporabljali novi oblastniki pred desetletji: Vsi v boj! Za pravico. Za svobodo. Za enakost.

Za bratstvo. Kako smešno zvene danes po grenki izkušnji, po dragi iztreznitvi, po izigranem puntu. Ne zastavlja si vprašanja: Kdaj bomo začeli drugega? Kdo? Ni ga s kom začeti. Mladi bi imeli razloge za ponos, toda preveč jim je ostalo prikrito; eni so mrtvi že v življenju, drugi leže v Kočevskem Rogu.

Z odprtimi očmi je šel pesnik čez čas revolucije, pred njim so ostanki njenih dosežkov: očanci in babice, ki varujejo domača ognjišča, upajo proti upanju. Mladi ne vedo, nimajo zgodovinskega spomina, ki ga imajo oni. Ne poznajo korenin, iz katerih je zrastel narod, oni pa so tako zraščeni s preteklostjo, zemljo in nekdanjimi puntarji, da jim ne preostane drugega kakor jokati.

Več vrst vračanj je bilo, Janežič jih poveže vse v eno; bila so vračanja iz gozda k zemlji, bilo je vračanje iz Vetrinja v smrt, vračanje gastarbajterjev za praznike, vračanje iz kraških jam, rudniških jaškov in neznanih jam — Teharij, Hrastnika in Kočevskega Roga. Vračajo se duše, rešene zemeljskih vezi, očiščene, duše puntarjev proti sramotnim zločinom, zmotni ideji, krivi revoluciji. One bedé nad zemljo z živimi, za katero so dali življenja. Ne iščejo več blagoslovljene zemlje, saj je bila vsa ta že blagoslovljena z njihovo krvjo. Vračajo se, ker so zraščene s temi, ki so ostali, ostati hočejo z zemljo in nji mi.

Kaj pa če se vračajo za zadnji punt, za punt ljubezni in sprave, ko

bomo vsi stopili objeti v krog in zaplesali ples okoli žrtvenega kresa? Kresa odpuščanja, ki nas bo odrešil sovraštva?

Pesniško zbirko Janežiča je izdala Mohorjeva družba v Celovcu, spremno besedo ji je napisal Denis Poniž, opremila pa jo je akademska slikarka Veselka Šorli Puc z umetniškimi risbami, ki bi zaslužile poseben komentar prav zaradi zraščnosti simbolnega z realnim. Če je realno tako pretresljivo, da nas zdrzne, je pa simbolno tako tolažeče, da ga čutimo kakor obliž na naše rane.

Tone Brule

Tisoč let
je narod
obstal.

Pod lastnimi knezi,
pod tujimi kralji,
pod Turki,
graščaki,
roparji,
vsakršnimi
zavojevalci.

Kmet
mu je bil
hrbtenica.

Iz roda v rod
ga je ohranjal,
zdrav, neizčrpljiv,
v veri
in potrpljivosti.

Stanko Janežič

BLAISE PASCAL IN NJEGOVE „MISLI“

Po mnenju velikih poznavalcev svetovne verske in tudi drugačne klasične literature spada **Blaise Pascal**, ki je živel v času od leta 1623 do leta 1662, med največje duhove vseh časov. Bil je matematik in fizik, ki ga ni občudovala samo Francija, ampak vsa izobrazena Evropa. Še mlad je odkril temelje matematike, akustike, iznašel računski stroj za vse štiri glavne računske operacije. Njegova so temeljna spoznanja o verjetnostnem in infinitezimalnem računu o težnosti tekočin (barometer).

Naj navedemo mnenje L. Goldmanna, marksističnega filozofa in sociologa, ki meni, „da je za Pascala značilno nasprotje med svetom in Bogom, med čutnim in duhovnim, med razumom in vero, med znanostjo in teologijo, ki pa ga Pascal skuša ohraniti.“ Ohraniti nasprotje pomeni ostati v celoti povezan z življenjem, na drugi strani pa se popolnoma odpreti Bogu.

Iz življenja Pascala naj navedemo, da je bil rojen v Franciji, v Clermontu, in da mu je mati umrla, ko je bil star komaj tri leta. Oče, ki je bil visok uradnik v sodni in finančni upravi, je vzgojo posvetil sinu. Uvajal ga je v grščino in latinščino. Posebno veselje je kazal za matematiko, kateri se je že v rani mladosti posvetil.

Oče je bil kraljevi komisar za pobiranje davkov. Dolgo v noč se je mučil z računanjem. Tedaj je mladi Pascal oblikoval računski stroj, ki je očetu silno poenostavil nje-

govo delo. Oče je bil navdušen in računalnik je zaslovel po Rouenu in okolici in znameniti ljudje so ga prihajali gledat.

Napisal je razpravo o ravnotežju tekočin, o praznem prostoru, razmišljal je o neskončnosti, kar ga je pripeljalo v filozofijo, ki je bistvena vsebini njegovih „Misli“.

Kaj so Pascalove „Misli“? Pascal je imel namen napisati knjigo, nekako apologijo krščanstva, ki bi svobodomislece prepričala o resničnosti krščanstva. Pa do tega ni prišel. Je pa vse svoje življenje zbiral gradivo za tako knjigo. Kadar se mu je pri branju ali premišljevanju utrnila kaka misel, jo je zapisal na listek. Nabralo se je veliko številno tek listkov, krajših in daljših. Večino tega gradiva so osem let po njegovi smrti izdali sorodniki in prijatelji. Sledilo je več ponatisov in izdanj, vse do resnično znanstvene izdaje, ki jo je leta 1905 pripravil filozof Leon Brunschvicg. Slovenski prevod je v lepi slovenščini oskrbel Janez Zupet, profesor angleščine in francoščine v Malem semenišču v Vipavi, ki je poleg teologije diplomiral še iz primerjalnega jezikoslovja in anglistike. Prevod (druga izdaja) je izšel pri Mohorjevi družbi. Za prevod „Misli“ je dobil Zupet Sovretovo nagrado.

Za Pascalove „Misli“ naj navedemo oceno, ki jo je napisal prof. Janžekovič: „Pascalove Misli so nesmrtno kakor Homer, Sveto pismo. Hoja za Kristusom, kakor narodna

pesem. "Te Misli bi morale skupaj s Svetim pismom biti na delovni mi-zi vsakega katoliškega izobraženca.

Kakor smo že omenili, je Pascal dolgo časa zbiral misli za knjigo o obrambi krščanstva in je te misli zapisoval na listke. Filozof Brunschvicg jih je uredil po vsebini in jih razvrstil v 14 poglavij, katerim je dal naslednje naslove: Misli o duhu in slogu, Beda človeka brez Boga, O nujnosti stave, O izhodišču verovanja, Pravica in vzrok pojavov, Filozofi, Krščanska nравnost in nauk, Temelji krščanstva, Stalnost, Podobe, Prerokbe, Dokazi za Jezusa Kristusa, Čudeži, Polemični odlomki — Dodatek. Izven te razvrstitve je objavljen „Pomnik“ (Memorial) in „Molitev, da bi Bog dal bolezen prav obrniti“.

V knjigi Misli so posamezne mi-

sli objavljene po tekočih številkah. Nekatere so daljše, nekatere pa tudi zelo kratke. Mnogo je latinskih citatov iz Svetega pisma, cerkvenih očetov, rimskih in srednjeveških klasikov. V slovenski izdaji so vsi latinski in tudi drugi citati prevedeni v slovenščino.

V slovenski izdaji je objavljena tudi spremna beseda, ki jo je napisal Janez Juhant. V tej spremni besedi oriše Juhant Pascalovo življenje, njegovo globoko krščanstvo, njegovo temeljito poznanje raznih panog znanosti, zlasti filozofije. Naj podčrtamo iz spremne besede posebej poglavje o človeku, o trpljenju in o Bogu živih. Juhantova spremna beseda nudi v kratkih obrisih celotno, dobro sliko o Pascalu in njegovih čudovitih mislih.

Rudolf Smersu

Pascal: Molitev, da bi mi Bog dal bolezen prav obrniti (odlomek)

Dodeli mi milost, Gospod, da svojim bolečinam pridružim tvojo tolažbo, da bom res trpel kakor kristjan. Ne prosim, da bi me oprostil bolečin, kajti to je plačilo svetnikom: prosim pa, da bi ne bil prepuščen bolečinam narave brez tolažbe tvojega Duha, zakaj to je prekletstvo judov in poganov. Tudi ne prosim, da bi bil deležen polnosti tolažbe brez vsakega trpljenja, zakaj to je življenje poveljanih. Prav tako pa tudi ne prosim, da bi bil deležen polnosti bolečin brez tolažbe, zakaj to je stanje judovstva. Prosim pa, Gospod, da bi čutil oboje hkrati: bolečine narave za svoje grehe in tolažbo tvojega Duha po tvoji milosti, zakaj ti je pravo stanje krščanstva. Naj torej ne čutim bolečin brez tolažbe, ampak naj hkrati čutim bolečino in tolažbo, da pridem slednjič do tega, da bom čutil samo tvojo tolažbo brez vsake bolečine. Dopuslil si namreč, Gospod, da je svet drgetal v naravnih bolečinah brez tolažbe, dokler ni prišel tvoj edini Sin, zdaj pa tolažiš in blažiš trpljenje svojih vernih po milosti svojega edinega Sina in napolnjuješ s popolno blaženostjo svoje svetnike v slavi svojega edinega Sina. To so čudovite stopnje, po katerih vodiš svoja dela. Potegnil si me s prve stopnje; daj mi, da preko druge pridem na tretjo. Gospod, za milost te prosim, za milost!

Odpusti mi, Nataša!

5. Doživljali in nasilje v V-I

Nekega dne leta 1960, ko sem bil star devet let, je prišla k meni upravnica Prvega doma in mi rekla: „Kurdakov, pospravi svoje stvari, ker greš v drug dom.“

„Kam pa?“ sem vprašal.

„Ne daleč od tod. V Verh-Irmen.“ Ker nisem ločil Verh-Irmena od Moskve, sem se ustrašil. „Saj je le 60 km odtod, navzgor po reki,“ mi je povedala. Verh-Irmen res dobesedno pomeni „navzgor po reki Irmen“.

Na dan odhoda sem imel svojo borno prtljago pripravljeno. Težko sem se poslovil od prijateljev v Prvem domu, vendar nisem imel druge izbire. Zlezel sem na tovornjak in se odpeljal. Čez dve uri smo prispeli v Verh-Irmen, majhno naselje, preveliko za vas in premajhno za mesto.

Zavetišče v Verh-Irmenu — ali kot smo ga imenovali kar „V-I“ — je stalo na obronkih mesteca. Sestavljale so ga štiri stavbe: dve spalnici, upravna zgradba in kuhinja s pralnicami. V bližini je bila šola, katero so obiskovali gojenci doma in otroci iz naselja. Resnično sem bil v skrbeh zaradi

svojega novega bivališča, čeprav so me otroci toplo sprejeli in sem hitro dobil nove prijatelje.

Kmalu po prihodu sem se vključil v mladinsko organizacijo mladih pionirjev, za otroke od devetega do petnajstega leta, naslednjo stopnjo oktobrijanikov. Ko sem bil oktobrijanik, sem bil Leninov vnuk. Sedaj, ko sem bil mladi pionir, nisem vedel, kdo sem, razen da so vsakemu dali svetlo rdečo ruto, ki smo jo nosili okoli vratu. Ko sem se pogledal v zrcalo, sem se sam sebi zdel imeniten.

Hitro sem ugotovil, da je bilo to zavetišče v primerjavi s prvim precej drugačno. Prvič, tu je bilo več otrok, približno 120. Drugič, upravnik in učitelji — klicali smo jih „tete“ in „strici“ — so bili veliko bolj strogi. Bili so trdosrčni in popolnoma neobčutljivi za naše potrebe in želje. Nekaj tega sem sicer že spoznal v prejšnjem domu, tu pa sem ugotovil, da vlada resnično sovraštvo med tetami in strici na eni in otroki na drugi strani. Nobena stran ni prav nič skrivala svojih čustev.

Vzgojitelji niso opravljali svo-

jega posla po lastni želji ali zato, ker bi radi delali z otroki. Dobili so partijsko nalogo, da vzgajajo mlade komuniste. Sami so bili prepričani, da je bilo to najslabše opravilo, kar jih člani partije lahko dobijo. Tako delo se je štel kot stranski tir, poklic za tiste, ki nimajo prihodnosti oziroma so svojo kariero že končali. Tisti nesrečniki, ki jih je to doletelo, so si zelo gnali k srcu in pogosto so svoj gnev stresali nad otroki. Tu v V-I in kasneje v drugih zavetiščih so najmanjšo kršitev pravil kaznovali z divjimi pretepi. Spet drugi so prezrli, ko smo bili v resnici potrebni graje. Vsega tega sicer nisem razumel, vendar sem kmalu zaslutil napetost med otroki — posebno starejšimi — in tetami in strici.

Vse pa le ni bilo samo slabo. Svetle točke mojega tamkajšnjega bivanja so bila prijateljstva, ki sem jih sklenil. Spoznal sem dečka, kakšna tri leta starejšega od mene, Ivana Črnega. Bil je srednje visok, rdečih, gostih las in prijaznega, nasmejanega obraza, ki je bil videti prijazen tudi takrat, kadar se je jezil. Kljub razliki v letih sva takoj na začetku postala prijatelja, saj sem bil jaz za svoja leta velik in takrat že precej izkušen. Zelo me je veselilo, da sem bil Ivanu všeč in bila sva dolgo časa dobra prijatelja.

Drugi dobri prijatelj je bil Pavel, star približno deset let, ki je bil v V-I že tri leta. Čeprav majhen za svoja leta, je s svojo zvi-

jačnostjo in prebrisanostjo to razliko nadoknadil. Zgodaj sem se naučil, da je treba biti iznajdljiv, če želiš uspeti v življenju, in Pavel je imel resnično veliko teh lastnosti. Nekoč sva pozno ponoči ležala na pogradih in klepetala, namesto da bi spala. Pavel je imel sosednji pograd in vprašal me je: „Poslušaj, Sergej, kako si kaj z denarjem? Ga kaj potrebuješ?“

Mislil sem si, kakšno neumno vprašanje! Kdo pa ne potrebuje denarja?

„Seveda ga potrebujem,“ sem rekel. „O čem premišljuješ?“

Pavel se je obrnil, kot da misli zaspati, in rekel: „No, kadar koli ga boš res potreboval, Sergej, mi samo reci!“

Zaspal je, jaz pa sem ležé premišljeval, kaj je s tem mislil. Vsi dečki so vedeli, kako je Pavel iznajdljiv. Toda, mar je imel lastno tiskarno za tiskanje bankovcev? Mnogi so se norčevali iz Pavlovega „denarnega strojčka“, vendar nikoli niso zvedeli, odkod ima denar. Kadar ga je potreboval, je zginit in se čez nekaj časa vrnil z novo zalogo.

Naslednji dan sem ga pri kosi lu vprašal: „Pavel, kaj si mislil sinoči, ko si mi dejal, naj ti le povem, če bom potreboval kaj denarja? Zvenelo je tako, kot da ga boš sam naredil.“

„Saj je skoraj tako preprosto,“ mi je z nasmeškom odgovoril.

„Ne varjamem ti,“ sem ga prekinil. „Za nikogar to ni lahko stvar, tudi zate ne!“

„Lahko ti dokažem. Pojdi jutri z menoj!“

Naslednji dan sva se sestala na dvorišču pred domom. V rjavi papirnati vrečki je nekaj nosil. „Pridi, Sergej, greva v Novosibirsk.“

„Novosibirsk!“ sem vzkliknil. „To je 60 km odtod. Kaj pa bodo rekli strici, ko bodo odkrili, da naju ni?“

„Saj jih sploh nič ne zanima, dokler ne delamo težav. Mi jih pustimo pri miru, oni pa nas. Nehaj skrbeti in pojdiva! Do polnoči bova nazaj.“ Šla sva na avtobus in približno ob šestih popoldne prišla v veliko mesto.

„Čas je,“ je skrivnostno dejal.

Kaj namerava storiti — oropati banko?

„Tukaj počakaj, Sergej,“ mi je ukazal in z vrečko v roki zavil okoli vogala. V bližnjem parku sem sedel na klopi in ga čakal.

Kmalu sem opazil strganega, umazanega dečka prestrašanega videza, ki je šel proti meni. Hudo mi je bilo zanj, ko sem nena doma ugotovil, da mi je znan. Bolj natančno sem ga pogledal. „Pavel, saj to si ti!“ sem si oddahnil. Končno sem vedel, kaj je prenašal v vrečki: razcapane beraške cunje. Pomežiknil mi je.

„Ali sedaj veš za mojo skrivnost, Sergej? Kakšna tiskarna, kje neki! Samo tole.“ Potrepljal se je po smrdeči, strgani, umazani obleki in še meni podal nekaj podobnega. „Pohiti! Obleci se! Najboljši čas za beračenje je čas večerje.“

Vse to je bilo precej nepričakovano, vendar sem storil, kot mi je ukazal. Šel sem v javno stranišče, slekel svojo obleko, jo stlačil v vrečko in si nadel tiste cunje. Vrnil sem se k njemu, on pa si je medtem z umazanijo namazal obraz, da je bil videti še večji revež. Preden sem se zavedel, je namočil roke v blato in me pričel mazati po obrazu. Odmaknil sem se.

„Veš kaj, Sergej, to mora biti tako,“ me je prepričeval. „Stoj pri miru, da te uredim.“ Ko me je napacal, je stopil malo stran, da si ogleda svoje delo, in rekel: „Kar dobro je, moram reči.“

„Kam pa sedaj?“ me je zanimalo.

„Pojdi za menoj!“

Šel sem za njim po ulicah do ene najboljših restavracij v mestu. Na zunaj ni bila nič kaj imenitna, imeli pa so dobro hrano. Pavel se je malo sprehodil po pločniku, nato pa sva kot dva sestradena pobalina sedla na tla. „Sedaj me pa dobro opazuj,“ je rekel in si nadel kar se da žalosten izraz. Poskusil sem ga oponašati.

„Ne, to ni dobro! Takole!“ Še enkrat mi je pokazal. Po nekaj poskusih mi je končno uspelo in Pavel je rekel: „Ni slabo, res ni slabo. Sedaj pa se drži tako ves čas!“

„Jaz bom prvi, da boš videl, kako je treba delati. Ti pa zagraj nekaj žalostnega.“ Iz žepa je potegnil stare orglice. Položil sem jih na usta in poskusil ugo-

toviti, kje so „žalostni“ toni. Típa! sem po spodnjem delu orglic, misleč da so tam. Očitno Pavlu to ni bilo všeč, saj me je jezno pogledal. Potrudil sem se še bolj in kmalu našel ustrezne zvoke, medtem ko je Pavel s svojim kar se da žalostnim obrazom nagovarjal ljudi, ki so prihajali iz restavracije.

„Prosim, sirota sem. Nimam denarja. Lačen sem. Prosim, pomagajte sestradini siroti! Nimam ne mame ne očeta. Prosim!“ Žalostno je prosil, jaz pa sem iz orglic izvabljal najbolj bridke tone, kar sem jih našel. Najina predstava je trajala nekaj minut, ne da bi se kdo zmenil za naju. Nič ne bo iz tega. Ravno takrat pa se je ustavil neki možki, naju sočutno pogledal in vrgel petindvajset kopejk v Pavlov umazani klobuk.

Bo! Čudovito!

Drug možki z ženo nama je dal petdeset kopejk. Do takrat sem dobil že toliko navdiha, da je moja glasba postajala vse bolj žalostna. Pavel je s svojim žalostnim obrazom in z zgodbo o lakotni pretresel tudi mene.

Čedalje več ljudi se je ustavilo in nama dalo denar. V premorem sem mu končno rekel. „Čudovito je, vendar zakaj ravno tukaj?“

„Še vedno ne veš zakaj, Sergej? Poglej jih! Se ti zdijo lačni? Ne, seveda ne. Polni so hrane. Ravno so se obilno najedli. In kako misliš, da se počutijo, ko zagledajo uboge, sestradane reveže prav

pred restavracijo? Se ti ne zdi, da jih mora peči vest? To je moja najboljša točka.“

„Tvoja najboljša točka? Imaš še druge?“

„Seveda, vsaj še štiri. No, sedaj, Sergej, si pa ti na vrsti.“

„Oh, ne,“ sem se upiral, „tebi gre tako dobro. Kar ti nadaljuj!“

„Ne, moraš se enkrat naučiti!“

Vzel mi je orglice in začel igrati najbolj žalostno melodijo, kar sem jih kdaj slišal. Zelo dobro je igral! Nadel sem si dolg, žalosten izraz in preden sem se zavedel, sem že govoril: „Moja mati je bolna; oče mi je umrl. Moji bratje in sestre doma stradajo. Prosim, dajte mi denar za mojo bolno mater! Prosim, dajte mi denar za moje bratce in sestrice! Lačni smo.“ Na moje veliko začudenje je vžgalo! Kopejke so kar deževale v klobuk, ljudje so se ustavljali in odpirali denarnice.

Potem pa, o gorje!

Iz restavracije je stopil upravnik otroškega doma V-I in se odpravil naravnost proti nama. Oba je dobro poznal, saj naju je večkrat poklical v svojo pisarno. Prepričana sva bila, da naju bo spoznal kljub preobleki. Mislil sem, da je konec z nama! Bolj ko se je bližal, bolj mi je srce divje razbijalo. Zdelo se mi je, da je najbolje, da jo kar se da hitro popihava, zato sem rekel: „Pojdiva, Pavel, gotovo naju bo spoznal.“

„Ne,“ je rekel, „prepozno je!“

Upravnik je stopil k nama in

vprašal: „Dečka, kje so vajini starši?“

Od strahu sem imel kepo v ustih in sploh nisem mogel spregovoriti. Pavel naju je rešil: „Umrta sta, gospod.“ Upravnik ni pokazal nobenega znamenja, da naju pozna. Takrat sem se spomnil umazanije in saj na najinih obrazih. Ukana je uspela!

„Škoda,“ je rekel hladno. Odšel je nekaj korakov stran, se nekaj obotavljal, nato pa se je obrnil in naglo prišel nazaj. Pogledal je naravnost vame in me vprašal: „Ali te nisem že nekje videl?“ Požrl sem slino, sklonil glavo, da bi se izognil njegovega strmenju, in ponižno rekel: „Ne, gospod, mislim, da ne.“ Sebi pa sem dejal, če se izvlečem iz tega, ne da bi me ujeli, se naj kar Pavel ukvarja s tem! Jaz se bom kako drugače preživljal. Upravnik je moral imeti tisti dan enega svojih redkih trenutkov sočutja, saj je storil nekaj popolnoma proti svojemu značaju. Skomignil je z rameni, me pobožal po glavi in mi dal nekaj denarja, rekoč: „Na, pojdi si kupit kaj za pod zob!“

Ko je odšel, sva se s Pavlom spogledala — brž ko je izginil za vogalom, sva skočila pokonci, zgrabila klobuk z denarjem in stekla. Tekla sva, kar se je dalo, da sva skoraj omagala od napore.

„Fant, to je bilo pa nevarno,“ je rekel Pavel in z nasmeškom začel preštrevati denar.

„Nikoli več, Pavel, nikoli več!

To ni zame. Preveč je tvegano,“ sem mu dejal.

Tisto noč sva se z avtobusom vrnila v Verh-Irmen s polnimi žepi denarja.

Uprava doma V-I se je kaj malo zanimala za svoje gojence, zato so starejši dečki, od trinajstega do šestnajstega leta, pričeli uhajati iz območja doma in se potikati po naselju. Med njimi je bilo mnogo mojih „junakov“, tako tudi Ivan Črnega. Bil sem presrečen, ko me je, toliko mlajšega, povabil v skupino.

Brez pravega nadzorstva upraviteljev doma smo dečki postajali bolj in bolj neukrotljivi, tako da so cele tolpe roparskih otrok pričele pravo vladavino nasilja v vasi. Nič ni bilo varno pred nami. Vsak vrt je bil naš, vsako dvorišče. Preprosto smo kar prišli, kamor se nam je zahotelo, in vzeli, kar smo želeli.

Upravnik doma, tete in strici, so vedeli, kaj se dogaja, vendar jim je bilo očitno vseno. Bili so odgovorni le za tisto, kar se je dogajalo znotraj zavetišča in če tam nismo naredili nobene škode, jim je bilo malo mar, kaj smo počenjali v vasi. Mi smo pa tudi gledali, da smo se posebno grdo vedli ravno tam.

Kmalu je bil Vehr-Irmen popolnoma v naših rokah. Vsaka od žrtev, ki se je drznila upirati „volčjemu krdelu“, je doživela takojšnje in neogibno maščevanje. Ponavadi smo jim razbili okna, podrli ograje ali populili zelenjavo na vrtovih.

Grožnja s pobitimi okni je bila posebno učinkovita pozimi. Spominjam se, kako je Ivan Černega govoril: „Razbijte jim okna! Če bodo zmrzovali, jim bodo zamrznili tudi jeziki in nas ne bodo prijaviili.“ Včasih je „volčje krdelo“ napadlo tudi ljudi. Nekaj smo jih resno ranili.

Kmalu smo se nekateri odločili, da ne bomo več hodili v šolo in nekaj starejših fantov je razbilo šolska okna. Seveda so skrbno pazili, da ne bi razbili oken v spalnicah, saj bi morali potem sami zmrzovati. Želeli smo le, da bi bil v učilnicah tak mraz, da pouk v njih ne bi bil mogoč. Kljub pazljivosti pa je en kamen le priletel v okno spalnice. Skoraj smo zmrznili zaradi tega. Dečka, ki je kamen vrgel, smo hitro kaznovali, tako da je v bodoče bolje zadeval cilj.

Noč za nočjo je „volčje krdelo“ nadlegovalo prestrašene vaščane. Iz obupa so končno naskrivaj poslali krajevnim oblastem pismo, v katerem so se pritožili čez nasilje v Verh-Irmenu.

Bilo je poleti leta 1961, ko so policija in oblasti izdale povelje, da se zavetišče V-I zapre, otroci pa preselijo drugam. Ivan Černega je prišel k meni in mi rekel: „Sergej, si že slišal? Dom bodo zaprli.“

„Ne! Kdaj?“

„Vsak čas, mislim. Slišal sem, da nas bodo ločili in poslali v različne domove.“

„Kaj lahko storiva, Ivan?“

„Mene ne bo nihče nikamor

preselil. Sam se bom. Greš z menoj, Sergej?“ Seveda sem se strinjal.

Naredila sva načrt in nekega jutra zgodaj pripravila prtljago, se izmuznila ven ter za vedno izginila iz V-I. Odšla sva v Novo-Sibirsk. Tam me je Ivan vprašal: „Sergej, kam greva?“

„No, jaz bi rad ostal tukaj, kjer sva,“ sem rekel. „Novosibirsk poznam in rad bi nekaj časa preživel tu.“

„Iskali naju bodo, veš,“ mi je dejal Ivan. „Mislim, da bova imela več možnosti, če se ločiva.“

„Prav imaš,“ sem se strinjal.

„Kam boš pa šel?“

„Vem, kam bom šel, Ivan,“ sem mu odgovoril z mislimi na pretekle izkušnje z železniške postaje. Če sem premislil, mi tam ni šlo tako slabo, ko sem bil star šest let. Tokrat pa sem imel tri leta več, mnogo izkušenj in vedel sem, da bo vse v redu. V nujnih primerih bi lahko uporabil beraško tehniko, katere me je naučil Pavel. Poslovila sva se in odšla vsak na svojo stran. Šel sem naravnost na železniško postajo. Vse je bilo tako kot nekoč, le gneča je bila še večja.

Bil sem tako kot takrat navdušen nad vsem tistim vrvežem: objave za odhode in prihode, trušč vlakov, množice ljudi. Postaja je bila varno zatočišče, kjer sem lahko neopaženo zginil in se skril za dalj časa, ne da bi se moral bati, da bi me odkrili. Bil sem precej bolj pameten in samoza-

vesten kot nekdanj in veliko bolj iznajdljiv.

Kmalu sem našel primerno mesto za spanje, temno in skrito. Če bi bil pameten in ne bi zbuhal pozornosti, bi lahko tam ostal mesece. Vedel sem, kako priti do sadja in sladkarij, da ne bi bil lačen.

Kadar sem obšel stojnice, da bi ukradel hrano, sem vedno pazil, kdaj so se zamenjali prodajalci, saj sem vedel, kako usodno bi lahko bilo, če bi šel dvakrat zapored k istemu. Nekega dne sem se odpravil na stojnico s sadjem, kjer je bila nova prodajalka. Zaželel sem si jabolko. Ko sem prihajal proti njej, sem naredil prestrašen obraz, kot da sem za njo zagledal nekaj grozljivega. Obrnila se je, da bi videla, v kaj strmim. Teh nekaj sekund je bilo zame dovolj. Medtem ko mi je kazala hrbet, sem zgrabil nekaj jabolko in zbežal.

Popolnoma sem jo presenetil in bila je vsa zbegana. Odlična poteza, sem si mislil. Nisem se pa zavedal, da me je neka ženica opazovala in pazila na moje vedenje. Tiho mi je sledila, me zaslačila, kako sem stoje jedel jabolko, in mi rekla: „Mladi mož, mar si res tako lačen?“

„Kako lačen?“ sem bil začuden.

„Tako, da si storil, kar si.“ Vedel sem, da me je videla.

Bila je stara približno petinšestdeset let in imela je prijazen obraz.

Spraševala je dalje: „Kje stanuješ? Kje spiš?“

Previdno sem se skušal izmakniti.

„Kje?“ se ni dala ugnati.

„No, ni prav daleč,“ sem ji zagotovil.

„Veš,“ je rekla, mislim, da to ni res. Zdi se mi, da spiš na postaji in da si iščeš in kradeš hrano.“ Za trenutek je utihnila. „Zakaj ne greš z menoj? Imel bi kje spati in tudi hrane imam dovolj.“

Njen obraz je izžareval toliko dobrote in prijaznosti, da sem se strinjal. Šla sva v predmestje do majhne lesene barake ob blatni cesti. Notranjščina je bila čista in pospravljena. Med dobrim, toplim obrokom sva se pogovarjala in ko sem ji povedal svojo zgodbo, mi je ponudila, da lahko ostanem pri njej, kolikor časa želim. Bila je zelo uslužna in skrbna in nikoli ne bom pozabil njene dobrote. Po nekaj dnevih pa sem spoznal, da sem ji v breme, saj je bila zelo revna in si ni mogla privoščiti, da bi dalj časa hranila še ena lačna usta. Tako sem ji nekega jutra napisal pisemce, se v njem zahvalil, poslovil

Tri tedne sem bil na begu iz V-I, ko sem se ponovno vrnil na postajo, da bi nadaljeval svoje poulično življenje. Že po treh dneh pa so me prijeli zaradi kraje z miz in stojnic. Bil sem jezen, ne toliko zaradi tega, da so me ujeli, ampak zato, ker nisem bil več tako spreten.

Nekaj dni po aretaciji so me poslali v zavetišče v Bariševu, kraju, ki ga ne bom nikoli pozabil.

MED NAMI V ARGENTINI

34. Slovenski dan

Na belo nedeljo, 2. aprila 1989, je bil v Slovenski vasi v Lanusu 34. Slovenski dan, ki ga organizira ZS in krajevni domovi. Geslo letošnje-ga SD je bilo: Mati Slovenija. Ob 11. uri je bilo v Hladnikovem domu dviganje zastav ob petju argentinske in slovenske himne, pozdrav predsednik Hladnikovega doma St. Mehleta in sprevod v cerkev Marije Kraljice. Z delegatom msgr. dr. Alojzijem Starcem sta somaševala superior Janez Petek in dr. Janez Zdešar, ki je imel tudi homilijo. Mašo je vodil dr. Andrej Fink, berili sta brala predsednica SDO Ivana Tekavec in predsednik Zedinjene Slovenije arh. Jure Vombergar. Po maši je bilo v Hladnikovem domu skupno kosilo.

Popoldanski spored je zajel tek-movanje v teku in plavanju, ob 17.30 pa v Hladnikovem domu akademijo; program je napovedoval kulturni referent ZS Marjan Loboda ml.: pozdrav predsednika ZS arh. Vombergarja, slavnostni govor prof. Andreja Rota, recitacije Prešernove poezije (recitatorji Klavdija Jakoš, Andrejka Vombergar, Alenka Magister, Janez Krajnik, Blaž Miklič, Tone Rode, Marjan Loboda ml. in Tinka Oblak, režiser Frido Beznik, avtor veznega besedila Tine Debeljak ml., bral Jože Oblak), narodne plesne folk-lornih skupin iz Slovenske vasi (Bogo

Rozina), s Pristave (Jure Ahčin) in iz San Martina (Diana Truden) ter petje združenih mladinskih zborov s Pristave (Anka Saveli-Gaser), iz San Justa (Andrej Selan) in Slomškovega doma (lic. Tine Selan) pod skupnim vodstvom Anke Gaser. Za sklep so vsi udeleženci (nad tisoč rojakov) zapeli Zdravljico. Vsi krajevni domovi so postavili strojnice, oder pa je opremil Peter Adamič.

IZ NAŠE KRONIKE

Msgr. dr. Janez Zdešar, delegat slovenskih izseljenskih duhovnikov za Nemčijo in Švedsko, je bil na obisku v Argentini od 13. marca do 11. aprila. Vodil je velikonočno obnovo v Ramos Mejiji in San Justu, pridigal na Slovenskem dnevu, govoril na duhovniškem sestanku, na srečanju z mladino in Slovenskim katoliškim akademskim starešinstvom. Obiskal je tudi rojake v Bariločah in Mendozi.

Na sestanku Lige žena-mati v San Martinu je marca govoril Rudolf Smersu o položaju v Sloveniji in Jugoslaviji, aprila pa prelat dr. Alojzij Starc o stanju slovenske verske skupnosti v Argentini.

Na 1. kulturnem večeru Slovenske kulturne akcije 8. aprila je predaval Tone Brulc o delovni skupnosti Alpe-Jadran, na 2. večeru 22. aprila pa je akad. slikar Ivan Bukovec odprl razstavo olj in akvarelov. Uvodne besede je spregovoril Tine Debeljak ml.

IZ SLOVENIJE

Romanja ljubljanske nadškofije na Sveto goro pri Gorici ob njeni 450-letnici se je 11. marca udeležilo okrog 1500 romarjev. Romarska pobožnost je obsegala rožni venec s petjem, somaševanje nadškofa šuštarja s škofoma Leničem in Kvasom in okrog 25 duhovniki, po maši pa pete litanije Matere božje. Med mašo je nadškof šuštar prebral poziv k molitvi za domovino, za mir, razumevanje in medsebojno spoštovanje.

Dom in svet 1888-1988, zbornik ob 100-letnici izhajanja katoliške kulturne revije, ki ji je bil zadnji urednik dr. Tine Debeljak do l. 1944, je izdala Mohorjeva družba v Celju. Prišpevek so napisali kulturni delavci slovenski škofje in nekateri profesorstva.

Duhovniški jubileji l. 1989

Koprski škofija: Ivan Budin — biseromašnik; Božidar Božič in Ivan Hlad — zlatomašnika. **Ljubljanska nadškofija:** dr. Anton Čepon — železomašnik; Anton Dodič (Rim), Jože Ferkulj (ZDA) in Julij Kessler — biseromašniki; Melhior Golob, Franc Jakše, Franc Rozman, Ferdinand Babnik (Koroška) in Ivan Lavrih (ZDA) — zlatomašniki.

Mariborska škofija, zlatomašniki: Franc Drevenšek, Jožef Gurjan in Jože Gutman; Ivan Vodeb — bisero- mašnik.

Redovniki, zlatomašniki: Bona-ventura Borgola (franciškan ZDA),

Karel Ceglar (salezijanec, Kanada), Albert Falež (trapist), Metod Kranjc (križnik), Martin Mároša (salezijanec), Franc Oražem (salezijanec), Damaz Rijavec (kapucin), Rafael Stragishar (franciškan, ZDA).

Umrli duhovniki

Umrli so **France Gačnik**, župnik v Stranjah (19. 9. 88); **Pavel Kržišnik**, upok. župnik v Črnem vrhu nad Polhovim Gradcem (23. 11. 88); p. **Štefan Lesjak**, kapucin (7. 12. 88); **Ivan Fink**, žpk. v pok. (8. 12. 88, iz šmihela pri Novem mestu); **Anton Goršek**, župnik v krški škofiji, doma iz Celja; **Ivan Pregeljč**, upok. žpk. v Leskovcu (1. 2. 89); **Alojz Bratuša**, up. žpk. v Svečini (6. 2. 89); p. **Ambrož Frole**, trapist, iz Blok (8. 2. 89); p. **Engelbert (Ivan) Bojnec**, kapucin, iz Bogojine; **Anton Surina** klaretinec iz Istre (2. 3. 89); dr. **Alojzij Tomc**, povojni begunec, doma iz Blok; v Clevelandu (4. 3. 89); **Milan Orthaber**, duh. marib. škofije (7. 3. 89); **Pavel Golia**, duh. ljublj. nadšk., begunec, umrl v Ekvadorju; **Leopold Puhar**, iz Kranja, begunec, umrl 11. 3. 89 v Salzburgu.

...Tudi vloga domobrancev, teh slovenskih vojakov, izvežbanih za drugačno usodo, kot pa jih je čakala na množičnih moriščih v Rogu, kjer še danes ne sme goreti niti sveča — tudi ta vloga čaka še nepristranske osvetlitve prihodnjih rodov...

Andrej Capuder

na srečanju katolikih časnikarjev
iz Ljubljane in zamejstva
21. januarja 1989 v Ljubljani.

ZAPORI LAZARISTA STNKA ŽAKLJA

MLADINA (Ljubljana, 27. jan. 89) je prinesla pogovor z lazaristom dr. Stankom Žakljem. Iz njega povzemamo glavne ugotovitve.

Lazaristi so bili takoj po „osvoboditvi“ eden najbolj preganjanih duhovniških redov. Preganjati so jih začeli že leta 1946, najhujši represaliji pa so bili izpostavljeni leta 1948, ko so jih veliko pozaprlji ter jim zaplenili vse njihovo premoženje. Prizane, eno ni bilo niti njihovemu ženskemu redu, usmiljenim sestram. Te so bile 1948 postavljene pred usodno odločitev: ali zapustiti red ali pa za vse večne čase izgubiti službo. Tiste, ki se niso takoj laicizirale ter zaposile v civilnih ustanovah, so poslali na „družbeno koristno delo“, kot se je reklo psihičnemu in fizičnemu maltretiranju ljudi, in so potem na Kočevskem delale v skupinah, ki so podirale cerkve. Najbrž ni treba posebej poudarjati, da se je to dogajalo samo v Sloveniji, saj vsakdo ve, da je Mitja Ribičič takrat živel in delal samo v Ljubljani.

Decembra 1945 ste postali ravnatelj usmiljenih sester v Ljubljani, vendar so vas že po dveh tednih aretirali. Česa so vas obtoževali?

Na zasliševanjih mi pravzaprav niso ničesar očitali in tako vseh pet mesecev, kolikor sem jih preživel v zaporu, sploh nisem vedel, zakaj so me zaprli. Zato sem svojega zasliševalca pobaral, zakaj sem v arestu. Pa mi je odkrito rekel, da sem že

moral imeti kakšno vidnejše mesto. Po dveh letih so me ponovno zaprli.

Najbrž iz istega razloga?

Da, zopet so me aretirali zaradi mojega ravnateljskega mesta, saj so mi najprej očitali, da nisem razgnal družbe usmiljenih sester. Skušali so mi naprtiti veliko stvari, ki so bile popolnoma neresnične.

Kako pa je potekal sam sodni postopek? Ste si lahko sami izbrali odvetnika?

Na sodnijo sem prišel iz samotne celice in tako si nisem mogel sam izbrati odvetnika. Pač pa sem pred tem prosil odvetnika Leskovca, naj me brani, če pridem tudi jaz na vrsto. Tudi on ni dobil obtožnice, temveč jo je prestregel v vložišču, kjer je bil zaposlen neki moj rojak iz domače vasi, ki je to omogočil.

Na sodišču me je sodnik vprašal, zakaj sem bil prvič aretiran. Rekel sem mu, da je to tudi mene zanimalo in sem bil zato vprašal zasliševalca, ta pa mi je rekel, da sem že moral imeti kako vidnejšo službo. Videl sem, da je postalo sedniku zelo neprijetno.

Ko me je na koncu razprave pozval, naj tudi sam kaj povem v svojo obrambo sem dejal: „Moj zasliševalec je rekel, da se borite za to, da bo ljudska oblast neomejena, jaz pa kot kristjan neomejene oblasti nikomur ne morem priznati. Kristjani so umirali zato, ker niso hoteli take oblasti priznati, in tudi jaz je ne

bom. Raje trpim, kot pa da priznam tako oblast.“ No, na tej razpravi sem bil potem obsojen na štiri leta in devet mesecev zapora.

Koliko duhovnikov vas je bilo tedaj zaprtih?

Med seboj smo ocenjevali, da nas je približno sto štirideset.

Kakšne so bile razmere v zaprtih? Kako so ravnali z zaprtimi duhovniki?

Razmere so bile v različnih krajih različne. Najhuje je bilo v Mariboru. Tukaj so nas hoteli moralno in fizično uničiti.

Najhujše je bilo, kako so ravnali z bolnimi. Dva duhovnika sta umirala, pa jim niso hoteli priskrbeti zdravniške pomoči. Pazniki so se hodili v celico norčevat.

Hrana je bila zelo slaba, saj sploh ne morem reči, da je bila hrana, to je bila obarvana voda. Dobili smo tudi hlebček koruznega kruha, pečenega iz plesnive moke.

Paznik nas je lahko vsak trenutek kaznoval. Stopil je v sobo in zakričal: „Kdo je gledal skozi okno?“ Seveda nobeden, to si je sam izmislil, a je takoj odredil tri ure stanja. Potem je nadziral, če res stojimo.

Mučna je bila tudi prostorska stiska. V majhni celici 5 krat 5 metrov nas je bilo zaprtih približno 40.

Še najboj neprijetno pa je bilo „kibljanje“. Včasih pazniki tega niso hoteli omogočiti tudi po več dni in „kibla“ je bila polna do vrha.

Zraven pa je bil škaf s pitno vodo in ko v „kibli“ ni bilo več prostora, so zaporniki malo potrebo opravljali kar v škaf. Ko je potem prišel dan za kibljanje, je eden ta škaf za silo opral, pa zopet natočil vanj pitno vodo.

Maltretirali so nas tudi s paketi, včasih nam jih niso razdelili po več dni, tako da se je marsikaj pokvarilo in smo potem dobili v paketih hrano vso plesnivo.

Silno neprijetno je bilo tudi to, da nikoli nismo vedeli, ali ni v sobi kdo, ki nas ovaja.

Toda ves čas niste bili zaprti v Mariboru...

Iz Maribora so nas premestili v Novo mesto in tam smo se počutili, kot da bi bili na dopustu.

V Medvodah je bil režim spet veliko hujši. Delo, ki smo ga opravljali, je bilo zelo težko — iz Save smo zajemali gramoz in po več ur smo bili tudi čez kolena v mrzli vodi.

V taborišču je bilo najbolj mučno to, da nismo imeli knjig, niti brevirja ne. Včasih so nam jih sicer pustili, potem pa zopet vzeli. To je bilo moralno uničevanje človeka.

Kaj menite o pohudi za revizijo duhovniških procesov in rehabilitacijo po krivem obsojenih duhovnikov?

To je bolj zadeva tedanjih oblastnikov in njihovih sedanjih naslednikov. Če jim je res do zgodovinske resnice in do pravice, potem bi bila njihova dolžnost, da priznajo te zmotne, ki so bile zagrešene.

KJE JE KAJ

LETO 56

JUNIJ 1989

OB SPOMINU NA ŽRTVE REVOLUCIJE

V občestvu z mučenci (Marko Kremžar) ..	257
Iz pesniške zbirke Puntarji Stanka Janežiča	260
Zakaj nisem bil partizan? (Ivan Korošec) ..	263
Snidenje (Jože Krivec)	266

ZA NAŠE KRŠČANSKO ŽIVLJENJE

Molitev v našem vsakdanjem življenju (pastirsko pismo slov. škofov, 2. del)	269
Izpraševanje vesti (Alojzij Šuštar, nadškof)	281
Ovire za razumevanje Svetega pisma (Fr. Rozman)	283
Stoja pri sveti maši (Lojze Kozar)	285
Ob praznikih sv. Rešnjega telesa in Srca Jezusovega	286
So nekateri samski (Vital Vider)	287

IZ ŽIVLJENJA CERKVE V SLOVENIJI

Molimo za domovino (Alojzij Šuštar)	274
Veselje in žalost, upanja in skrbi v Cerkvi na Slovenskem (Alojzij Šuštar) ...	275
Zakaj papež ne pride v Jugoslavijo? (Alojzij Šuštar)	279
Iz kronike Cerkve na Slovenskem	278, 317
Zaporji lazarista Stanka Žaklja („Mladina“)	318

POGOVORA

Pogovor s Katico Kovač-Dimnik, voditeljico Rožmanove šole (Rezi Marinšek)	290
Pogovor z Nevenko Magister o naših mladinskih organizacijah (Jože Škerbec)	293

NAŠA ZGODBA IN ŽIVLJENJE

Iz življenjskih spominov in skušenj (Božidar Bajuk)	297
In življenje teče naprej... (Fr. Pernišek)	300
Zlatoporočenca Stanko in Pavlina Troha (Tilka Kunčič)	303
Iz naše Kronike	299, 304, 316

PESEM

Japonsko jutro (Vlad. Kos); Samogovor (Jože Cukale)	268, 273
---	----------

KNJIGI

Stanko Janežič: Puntarji (Tone Brulc) ...	305
Blaise Pascal: Misli (Rudolf Smersu)	307

PODLISTEK

Oprosti mi, Nataša! (Sergej Kurdjakov) ..	309
---	-----

AÑO 56

JUNIO 1989

Malo za šalo...

„Na kaj misliš, Ana?“ vpraša mož svojo zamišljeno ženo.

„Oh, na nič,“ reče ona.

„Tipična ženska pamet! Na nič se vendar ne more misliti!“ se razvname mož.

„Seveda se more, Tine,“ ga zavrne ona, „mislila sem na tisto, kar si mi podaril za zadnji god.“

„Kadar govorim, ne vem kam z rokami.“

„Poskusi si z njima zamašiti usta.“

„Dragica, ali bi kaj jokala, če bi jaz umrl?“

„Seveda bi, saj veš, da jaz jokam za vsako neumnost.“

Dekle fantu: „Ko sem mami pokazala tvoj zaročni prstan, mi je rekla, naj te kar vzamem, ker se takoj vidi, da nisi zapravljivec.“

Srečata se dve kozi. „Ej, greš z mano v disko?“ reče prva.

„Ne grem, ker nimam nobenega kozla.“

Ladijski dnevnik. Kapitan zapiše v ladijski dnevnik: „Piha severozahodnik, morje rahlo razburkano, krmar Pečnik pijan.“

Naslednje jutro pride na vrsto za pisanje ladijskega dnevnika krmar. Ko vidi kapitanovo pripombo na svoj račun, zapiše: „Piha jugozahodnik, morje je mirno, kapitan je danes trezen.“

Uročeno od doma

Prvič: Sovražnik ne spi.

Drugič: Če spi, ga zbudi in mu povej, da brez njega ne moremo.

V partijo vzamejo že vsakogar: prednost imajo prostovoljci.

Delavski razred se pelje v raj v živinskih vagonih.

Kakšnega rektorja pa imajo v Mariboru? Misli, da lahko misli s svojo glavo.

Delavec ni več naše največje bogastvo, so ga že preveč obrali.

Kako lepo je bilo, ko smo metali ljudi iz partije! Zdaj pa kar sami izstopajo!

Z delavsko plačo si je že marsikateri zgradil hišo.

Zakaj so vsepovsod v Ljubljani napisi: „Prepovedano pljuvati na tla?“

Zato, ker je partija na tleh.

Razšli smo se z vero: nihče več nikomur ničesar ne verjame.

Dokler nas na jugu zmerjajo, smo — hvala Bogu — še Slovenci!

Težko je biti slovenski politik — vendar lepo.

Revne dežele si lahko privoščijo le eno samo partijo.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 90877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. **ZDA:** Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — **KANADA:** Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — **TRST:** Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — **ITALIJA:** Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — **AVSTRIJA:** Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1989: **A** 835.- in izdatki za pošto; drugod 27 USA dolarjev. **DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:** Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starc); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 90877. — Talleres Gráficos "V i l k o" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.